

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

PÄSSINPÖKKIMÄT

Neulemalliston suunnittelu käsityölehdelle
kotimaisesta lähilangasta

TEKIJÄ: Emma Karvonen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Emma Karvonen	
Työn nimi Päsinpötkkimät – neulemalliston suunnittelu käsityölehdelle kotimaisesta lähilangasta	
Päiväys 1.11.2013	Sivumäärä/Liitteet 55 / 0
Ohjaaja(t) Kaisa Klemola	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Pirtin Kehräämö Oy, Moda –lehti	
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön aiheena oli neulemalliston suunnittelu käyttäen suomenlampaiden villaa. Tavoitteena oli suunnitella neulemallisto, saada mallit julkaistuksi kotimaisessa käsityölehdessä, sekä saada näkyvyyttä kotimaiselle lähivillalle. Tekijän aikaisempi kokemus neuleista ja niiden suunnittelusta toimivat suunnittelun pohjana. Suunnitteluprosessin lähtökohtana oli itse kotimainen villa, ja mitä suomalaisuus ja kotimaisuus suunnittelijalle merkitsivät. Työssä tuotiin esille tietoa suomenlampaan villasta, joka toi neuleisiin ekologista arvoa. Työn aikana tehtiin suuri määrä luonnoksia, pintaneuleita ja neulekokeiluja joiden pohjalta mallistoon valittiin parhaimmat ideat, materiaalit ja mallit. Tekijä suunnitteli neliosaisen neuleasustemalliston käyttäen yhteistyökumppanina toimineen Pirtin Kehräämön tarjoamia villalankoja. Neulemalliston mallikappaleet toteutettiin ja niihin kirjoitettiin neuleohjeet. Mallistoon kuului kaksi pipoa, kauluri ja lapaset. Neuleohjeet julkaistaan Moda –lehdessä tammikuussa 2014. Työn tekeminen vahvisti suunnittelijan uravalintaa ja varsinaisten tuotteiden lisäksi antoi suunnittelijalle paljon materiaalia tulevaisuuden suunnittelutyöhön.	
Avainsanat Neule, Käsityö, Neulesuunnittelu, Mallisto, Kotimaisuus, Villa.	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Emma Karvonen			
Title of Thesis Pässinpötkkimät – designing a knitwear collection for a craft magazine using domestic and environmentally friendly wool			
Date	1.11.2013	Pages/Appendices	55 / 0
Supervisor(s) Kaisa Klemola			
Client Organisation /Partners Pirtin Kehräämö Oy, Moda –magazine			
Abstract The subject of this thesis was to design a knitwear collection using the wool of Finnish sheep. The goal was to design the collection, to have it published in a domestic craft magazine and to get visibility for the domestic, locally produced wool. The designer´s earlier experience of knitting and knitwear design were the basis of the design process. The starting point of the process was the domestic wool itself, and what being Finnish and nationality meant for the designer. The information about the Finnish wool was highlighted in the thesis, which brought ecological value to the collection. Lots of sketches, knitted surfaces and samples were made during the process, from which the best ideas, materials and designs were chosen. The designer created a four-piece collection using the wool yarns provided by the cooperation partner of the thesis, Pirtin Kehräämö. The model pieces of the collection were made and the pattern instructions were written. A pair of mittens, two hats and a cowl were included in the collection. The pattern instructions will be published in the Moda magazine in January 2014. This thesis confirmed the career choice of the designer and gave her besides the products a lot of material to work with in the future.			
Keywords Knit, Handicraft, Knitwear Design, Collection, Domestic, Wool.			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	TAVOITTEET JA PROSESSI.....	6
3	NEULEBLOGGARISTA NEULESUUNNITTELIJAKSI.....	9
3.1	Kaikki alkoi neuleblogista.....	9
3.2	Mallisto neulelehteen.....	14
4	SUOMENLAMMAS	17
4.1	Monipuolinen lähivilla	18
4.2	Villantuotanto Suomessa	19
4.2.1	Pirtin Kehräämö	20
5	NEULEMALLISTON SUUNNITTELU.....	22
5.1	Inspiraatio.....	22
5.2	Luonnokset, konseptit ja kokeilut	24
5.3	Malliston kokoaminen ja esittely julkaisijalle.....	37
6	NEULEMALLISTON VALMISTUS.....	46
6.1	Malliston neulominen	46
6.2	Ohjeenkirjoitus	50
7	LOPUKSI.....	52
	LÄHTEET	53
	KUVALUETTELO	54

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni suunnittelen neulemalliston ohjeineen julkaistavaksi kotimaisessa käsityölehdessä. Materiaalina mallistossa käytän suomalaisen maatiaislampaan villaa.

Aiheena neulemalliston suunnitteleminen on ollut minulle selvä jo pitkän aikaa. Jo opintojen alusta lähtien olen tiennyt että ”oma juttuni” on nimenomaan neuleet. Ei kuitenkaan neulevaatteiden suunnittelu teolliseen tuotantoon, vaan mallien laatiminen yksittäisille ihmisille, kotiloissa valmistettavien tekijänsä näköisten neuleiden suunnittelu ja niihin ohjeiden kirjoittaminen.

Haluan suunnitella neuleita, jotka asiakas saa valmistaa itse huolella, ja näkemänsä vaivan ansiosta arvostaa tuotetta enemmän kuin ketjuliikkeestä ostettua tusinatavaraa. Itse tehty neule on käyttäjälleen enemmän kuin vaate: silmukoihin on neulottu huolta, rakkautta, lämpöä ja kauniita ajatuksia. Tällaiset asusteet säilytetään pitkään ja ne kestävätkin käyttöä ja aikaa vuodesta toiseen, äidiltä tyttärelle. Haluan suunnitella neuleita, jotka innokas neuloja voisi kymmenen tai kahdenkymmenenkin vuoden päästä neuloa löydettyään varastosta vanhan käsityölehden, jossa mallit ohjeineen on julkaistu. Tämän hetken pukeutumistrendeillä, muotiväreillä tai -kuvioilla ei ole osaa tässä työssä.

Kotimaisuus ja ekologia ovat sen sijaan tärkeitä osia opinnäyteyöni kokonaisuudessa. Kestävä kehitys on eräänlainen ”punainen villalanka”, teema, joka kulkee läpi koko työn pulpahdellen esiin siellä ja täällä. Mikä olisi sen ekologisempaa kuin kotimaisesta villalangasta itse neulottu huivi, joka kestää käyttöä ja aikaa läpi vuosikymmenten? Halpavaateketjun akryylihuivit kuluvat käyttökelvottomiksi yhden talven aikana, eikä niiden ajattomuudesta kannata edes puhua.

KUVA 1. Luonnonvärisiä kotimaassa tuotettuja villalankoja

2 TAVOITTEET JA PROSESSI

Opinnäytetyöni päätavoite on suunnitella ja valmistaa neulemallisto, joka julkaistaan neuleohjeineen kotimaisessa käsityölehdessä. Kun saan mallejani ja suunnittelutyötäni esille painettuun mediaan ja tätä kautta suuremman yleisön tietoisuuteen, toivonkin, että saan tämän työn jälkeen jatkaa suunnittelua freelancena käsityölehdille myös tulevaisuudessa.

Toinen tärkeä tavoitteeni on edistää kotimaisen, ekologisesti tuotetun ja lähellä kehrätyn villan käyttöä suomalaisten harrastelijäkäsityöläisten keskuudessa. Pääosa Suomessa myytävistä langoista on peräisin lampaista kaukaa valtameren takaa. Automarkettien lankavalikoima kattaa yleensä vain yhden merkin, joka suomalaisesta nimestään huolimatta ei käytä lainkaan kotimaista materiaalia ja suuri osa värjäyksestä ja kehruustakin suoritetaan ulkomailla. Tavallinen neuloja ei ehkä tiedostakaan käyttävänsä materiaaleja, joiden hiilijalanjälki on pelottavan suuri, alkutuotantomaat tuhansien kilometrien päässä ja eläinten olot siellä kenties ala-arvoisia. Suomessakaan suurteollisuus ei voi käyttää suomenlampaan villaa, sillä erät ovat liian pieniä eikä vaadittuun tasalaatuisuuteen näin ollen päästä (Sariluoto 1990, 10). Sen sijaan yksittäisen käsityöntekijän saatavilla on lukuisia, täysin kotimaisia vaihtoehtoja pienten kehräämöjen valmistamina.

Koen, että velvollisuuteni tiedostavana neulojana ja kestävästä kehitystä tukevana neulesuunnittelijana on tuoda suuren yleisön tietoisuuteen kotimaisen materiaalin hyvät ominaisuudet, ja korostaa sen hyvin pieniä ympäristövaikutuksia esimerkiksi Kiinassa massatuotetun villan rinnalla. Olen huomannut, että suomalaisissa neulelehdissä julkaistaan valitettavan harvoin ohjeita, joissa materiaaleina on käytetty kotimaisia lankoja. Tätä puutetta haluan olla osaltani korjaamassa.

KUVA 2. Suomenlampaan villalanka Sampo, tuotettu, kehrätty ja värjätty Suomessa.

Suunnitteluprosessin kulku opinnäytetyössä

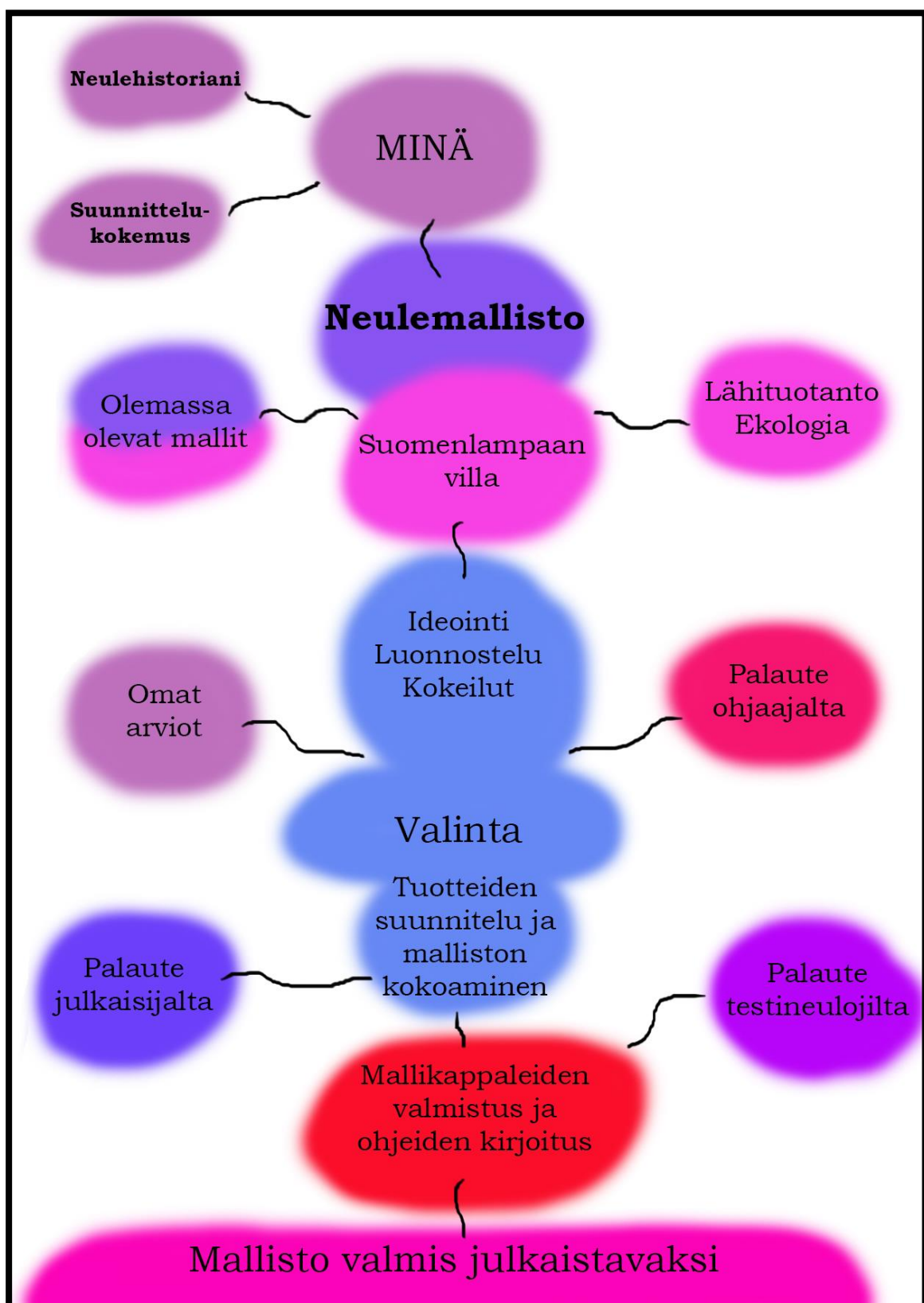
Ennen tätä opinnäytetyötä oma neulesuunnitteluprosessini on ollut melko suoraviivainen. Ensin on alkuidea mallista, jota työstän päässäni melko pitkälle ja luonnoksia teen harvoin. Valitsen sopivat materiaalit ja aloitan neulomisen tehden samalla jatkuvasti tarkkoja muistiinpanoja tulevaa ohjetta varten. Mikäli neuleesta näyttää muotoutuvan sellainen kuin olin ajatellut, neulon sen loppuun. Jos taas lopputulos on jotain aivan muuta mitä minulla oli mielessä, puran surutta työn ja aloitan alusta. Vaikka ensimmäinen versio säästyisi purkamiselta, ei malli vielä ole valmis. Mietin, missä voisin onnistua paremmin ja mitä yksityiskohtia voisi vielä kenties korjata, jonka jälkeen neulon toisen ja joskus jopa kolmannenkin version ennen kuin olen täysin tyytyväinen. Tämän jälkeen kirjoitan ohjeen, useimmiten testineulotan sen, ja lähetän sen jälkeen odottamaan julkaisua tai julkaisen sen itse Ravelry -neulesivustolla tai omassa neuleblogissani.

Opinnäytetyössä yllä kuvaamani kaltainen varsin lyhyt suunnittelutapani ei ole käyttökelpoinen. Näyttääkseni opinnäytetyössä parasta osaamistani on tuotekehitysprosessin oltava pitempi ja vaihtoehtoja huomattavasti enemmän. Kun tällä kertaa työn lopputulos on menossa julkaistavaksi painettuun mediaa, täytyy suunnitteluun ja valmiin tuotteen laatuun panostaa entistä enemmän, ja ajatella myös julkaisevan lehden lukijoiden odotuksia lehdessä julkaistaville malleille.

Olen hyödyntänyt ja soveltanut suunnitteluprosessin kuvaamisessa Pirkko Anttilan (2005) kriittis-realistista evaluaatiostrategiaa. Prosessi alkaa kuvion yläosasta ja etenee alaspäin, ja siinä näkyvät kaikki työn tärkeimmät elementit.

Kaikki alkaa minusta itsestäni, omasta historiastani ja kokemuksestäni neulesuunnittelusta. Aiheeksi valikoituu neulemallisto ja yhtä tärkeänä asiana prosessissa on käytettävä materiaali, suomenlampaan villa. Ennen luonnostelun aloitusta otan selvää ekologisista puolista ja jo tälle materiaalille suunnitelluista malleista. Sitten prosessi etenee ideointiin ja luonnosteluun, jonka aikana arvioin jatkuvasti itse omaa työtäni ja saan myös palautetta ohjaajalta. Tämän jälkeen valitsen toteutettavat tuotteet ja kokoan malliston, johon saan palautetta julkaisijalta. Sitten seuraa mallikappaleiden valmistus ja neuleohjeiden kirjoitus, johon vaikuttavat testineulojen palautteet. Prosessin lopuksi neuleet ja ohjeet ovat valmiita julkaisijalle lähetettäväksi.

Tämä opinnäytetyö on suunnattu henkilöille, joilla on kokemusta neulomisesta ja neuletermistöstä. Opinnäytetyötä ei hinnoitella, koska sen mallioikeudet säilyvät julkaisun jälkeen suunnittelijalla, ja varsinaisia tuotteita ovat mallikappaleiden sijasta neuleohjeet, joita ei ole tarkoitettu massatuotantoon. Opinnäytetyötä varten on haastateltu useita lammastalouden, kuitujen ja neuleiden asiantuntijoita. Vastaavia opinnäytetöitä ei ole aikaisemmin tehty Kuopion Muotoiluakatemiassa.

KUVIO 1. Opinnäytetyön eteneminen kriittisrealistinen evaluaatiomallin mukaan (Anttila 2005, 463), soveltanut Emma Karvonen 2013.

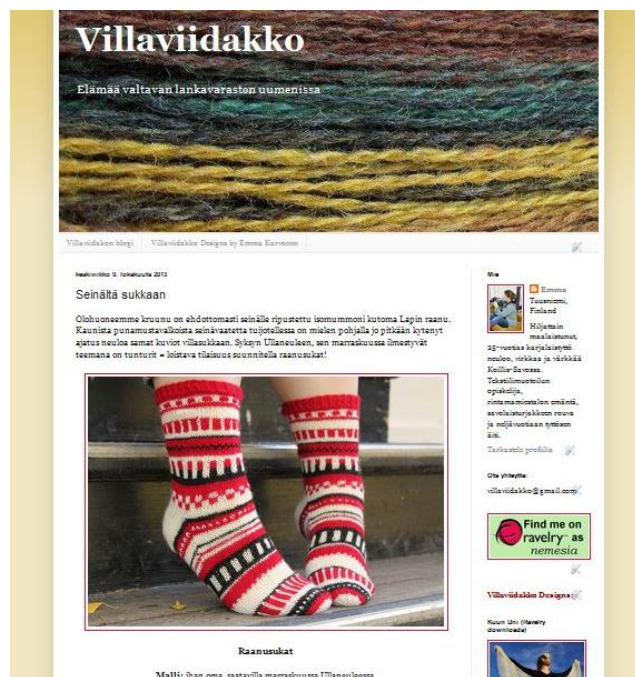
3 NEULEBLOGGARISTA NEULESUUNNITTELIJAKSI

Kerron seuraavaksi omasta neuletaustastani sekä lähtökohdistani suunnitella neulemallisto. Olen ollut jo vuosia innostunut neulomisesta ja neulonut säännöllisesti, ja siitä tulikin tärkein kiinnostuksen kohteeni kun vuonna 2009 löysin internetin neulemaailman. Erilaiset neulesivustot ja –blogit ovat kasvattaneet suosiotaan viimeisten viiden vuoden aikana huimasti, ja neulomisesta on tullut yhteisöllinen harrastus niin erilaisten käsityökerhojen ja –tapaamisten kuin sosiaalisen mediankin ansiosta. Käsillä tekeminen on jo pitkään ollut kovassa nousussa yliteollistuneessa maailmassa: kovan ja kylmän tekniikan vastapainoksi arkeen kaivataan pehmeitä ja rauhallisia arvoja.

3.1 Kaikki alkoi neuleblogista

Olen kirjoittanut ja kehittänyt Villaviidakko –neuleblogiani nyt yli neljä vuotta, ja suunnittelemiani neulemalleja on julkaistu lankakaupoissa ja internetissä yhteensä yksitoista. Tänä aikana Villaviidakko on toiminut ja tulee tulevaisuudessakin toimimaan ansioluettelonani neulesuunnittelun saralla, ja jonain päivänä perustan myös Villaviidakko Designs –toiminimen. Käytän jo tällä hetkellä tätä nimeä myydessäni neulemallejani internetissä.

Kiinnostukseni neuleisiin ja neulesuunnitteluun kasvoi niin suureksi, että päätin lopulta tehdä siitä ammatin itselleni ja aloitin tekstiilimuotoilun opinnot syksyllä 2010. Opinnot pääsivät vauhtiin ja sain samalla uutta intoa kehitellä kaksi vuotta aiemmin perustamaanani Villaviidakko –blogia eteenpäin yhä ammattimaisempaan suuntaan. Villaviidakko on elänyt mukana elämäni viimeiset viisi työntäyteistä vuotta, ja olenkin tyytyväinen että kaikki työni on dokumentoituna sinne sähköiseen muotoon. Blogin sisältö on toki viidessä vuodessa muuttunut, mutta se on edelleen yhdistetty olo- ja työhuoneeni, jossa esittelen suunnitteluprosessia, työn tuloksia, kauniita lankoja ja malleja, uusia julkaisuja, tietoja neuleisiin liittyvistä tapahtumista ja kaikkea mikä minua itseäni kiinnostaa.

KUVA 3. Villaviidakko –blogin ulkoasu lokakuussa 2013.

Jo neulomisurani alussa kouluaikoina minulla oli tapana muokata ohjeita mieleisikseni. Aluksi vain värejä ja niiden asettelua, mutta myöhemmin korjailin neuloessani myös muotoja, kavennusten paikkoja ym. suunniteltuja yksityiskohtia mielestäni paremmiksi. Lukioaikoina neuloin melkein kaiken omasta päästäni, mutta en kertaakaan merkinnyt ohjeita muistiin tai yrittänyt myöhemmin tehdä toista samanlaista tuotetta.

Toisen opiskeluvuoteni alussa syksyllä 2011 uskaltauduin vihdoinkin suunnittelemaan alusta alkaen oman neuleen, lasten liivin, ja kirjoittamaan siitä ohjeen. Idea lähti tarpeesta saada tyttärelleni kevyt mutta tarpeeksi lämmin villaliivi vetoisessa omakotitalossa käytettäväksi, enkä löytänyt valmiina mieleistäni ohjetta. Tein kaksi versiota ennen kuin olin tyytyväinen lopputulokseen. Lähetin ohjeeni Suomen verkkoneuleyhdistyksen julkaisemaan Ullaneule –verkkoneulelehteen, johon kuka tahansa voi lähettää omia neuleohjeitaan. Laadukkaat ja hyvin kirjoitetut ohjeet editoidaan ja julkaistaan, ja uusi numero ilmestyy kolmesti vuodessa. Villavintiön liivi oli mukana numerossa 3/2011.

KUVA 4. Villavintiön liivi.

Tämän jälkeen on julkaistu yhteensä seitsemän Ullaneuletta, joista jokaisessa on ollut minun suunnittelemani malli. Verkkoneuleyhdistyksen jäsenet saavat ennen jokaisen numeron julkaisua äänestää suosikkineulettaan, ja eniten ääniä saanut malli pääsee lehden kansikuvaan sekä voittaa lahjakortin ko. numeron sponsorilta, joka on yleensä jokin lankakauppa. Ensimmäisen julkaistun ohjeeni jälkeen olen voittanut tuon palkinnon kahdesti: numeron 1/2012 kansikuvaksi valittiin suunnittelemani Neidonkyynel –lapaset ja numeroon 2/2013 Keskitys –niminen huivimallini.

KUVA 5. Kansikuvakilpailun voittajalapaset.

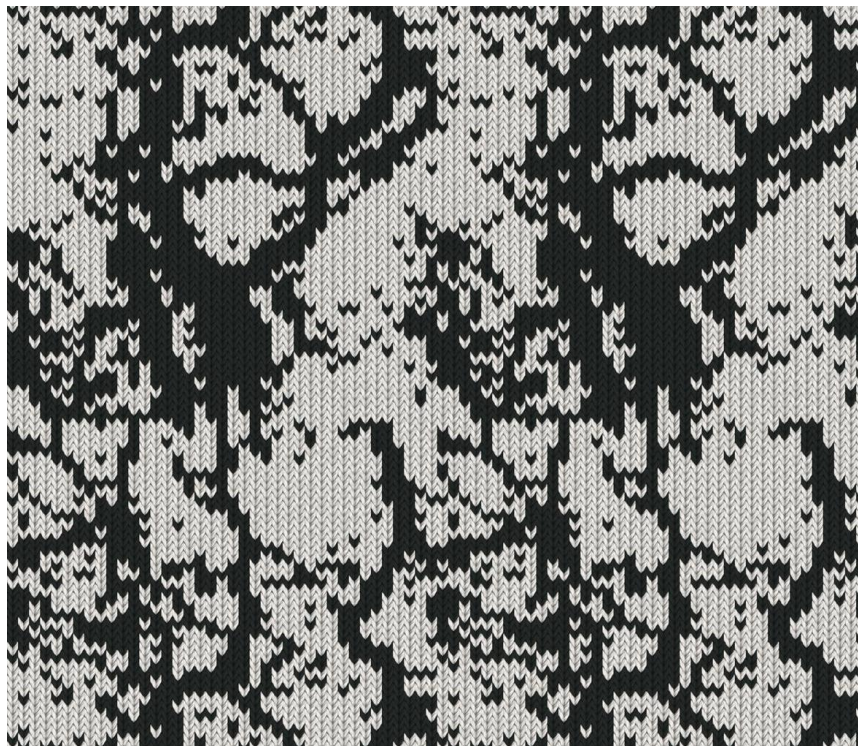
Suurin opeteltava asia rivineulojasta suunnittelijaksi siirtymisessä oli ohjeiden kirjoitus. Olin lukenut neulojanurani aikana satoja neuleohjeita, muunnellut ja muokannut niitä mieleisikseni. Ohjeen kirjoittaminen kuitenkin oli asia, joka piti opetella alusta lähtien ja suurella huolella. Kuinka kirjoittaa ohje, jota kokeneen neulojan lisäksi ymmärtää myös vasta-alkaja? Itse kykenin jo tässä vaiheessa pitkän neulontakokemukseni ansiosta tulkitsemaan puutteellisiakin ohjeita ja täydentämään niitä kuitenkin parhaaksi näin, mutten tietenkään halunnut itse tuottaa ”kakkosluokan materiaalia”, vaan ensiluokkaisia malleja yksityiskohtaisina ohjeineen.

Ensimmäistä ohjetta vuonna 2011 työstäessäni minulle oli suureksi avuksi Ullaneuleen verkkosivuilta löytyvä ohjeenkirjoitusohje ja neuleohjepohja, joiden avulla suunnittelijan ura oli luonnollista aloittaa. Neuleohjeiden laadintaa ei opeteta missään, eikä siitä ole kirjoitettu kattavia ohjeita tämän Ullaneuleen version lisäksi. Ainoa tapa on siis yksinkertaisesti opetella homma itse, aika ajoin kanta-pään kautta. Alussa työ sujui hitaanlaisesti, mutta malli mallilta ja ohje ohjeelta kokemukseni ja varmuuteni alkoivat karttua ja ohjeenkirjoituskin nopeutui.

Tekstiilimuotoilun opintoihin kuuluneita kursseja, joista olisi ollut apua neuleiden suunnittelussa on ollut melko harvassa. Ensimmäisen vuoden materiaaliopin kursseilla sain paljon yksityiskohtaista tietoa eri kuiduista ja niiden käytöstä. Hyödyllisin kurssi valitsemani tulevaisuudenuran kannalta oli kuitenkin ehdottomasti kolmantena opiskeluvuotena valitsemani syventävä neulesuunnittelun opintokokonaisuus. Kymmenen opintopisteen kurssista puolet oli koneneulontaa, puolet suunnitteluopetusta. Tällä kurssilla neulesuunnittelu ei kuitenkaan tarkoittanut samaa asiaa, mitä minä tarkoitan neulesuunnittelusta puhuessani. Opettelimme käyttämään Kaledo Knit –neulesuunnitteluohjelmaa, jolla suunniteltiin erilaisia neulepintoja. Pinnat liitettiin sitten Photoshopia tai Adoben Illustratoria käyttäen vaatteiden siluettiin, ja suunnitelma oli valmis.

Tällainen varsin virtuaalinen suunnitteluprosessi lienee omiaan teollisten neuleiden suunnittelussa, mutta minulle neuleiden suunnittelu oli edelleen jotain muuta, käsin kosketeltavaa ja muotoiltavaa, ei silmukankuvia ruudulla. Kaledo Knit –ohjelma on kuitenkin ollut minulle suureksi hyödyksi kurssin

jälkeen kirjoneuleita suunnitellessani, siinä tämä ohjelma toimii erinomaisesti! Tammikuussa 2013, heti neulekurssin loputtua me tekstiilipuolen kolmannen vuoden opiskelijat osallistuimme Frankfurtissa joka vuosi järjestettävälle Heimtextil –tekstiilimessuille Newcomer -osastolla. Mukaan otettavat kuosit ja pintamallit jurytettiin, ja mukaan valittiin useita suunnittelemani kirjoneuleita.

KUVA 6. Prickles –kirjoneule Heimtextil 2013 –messuille.

Suunnittelen ja julkaisen omia neulemallejani edelleen tasaiseen tahtiin. Keväällä 2013 Novita, Kalevalakoru ja Kotiliesi järjestivät suuren huivinsuunnittelukilpailun. Yleensä harrastajille tarkoitetut kilpailut eivät minua olleet kiinnostaneet, mutta tällä kertaa kiinnostukseni heräsi koska minulla sattui olemaan juuri silloin työn alla sopiva huivimalli. Toteutin huivini Novitan langoista ja lähetin kilpailuun. Mukaan huivipakettiin laitoin viestin, jossa kerroin kirjoittaneeni ohjeen jo valmiiksi ja mikäli huivi pärjäisi kisassa halusin, että oma ohjeeni julkaistaan lehdessä. Tällaisissa kilpailussa on yleensä tapana, että lehden suunnittelijat kirjoittavat ohjeet voittajahuiveille, mutta minä en missään tapauksessa halunnut jonkun muun ottavan kunnian omasta työstäni.

Kesäkuun alussa huivi tuli postissa minulle takaisin, eli se ei ollut pärjännyt kilpailussa. Minua tämä ei oikeastaan haitannut, sillä olin jo ajatellut ansaitsevani tähän mennessä mielestäni parhaimmalla mallillani mukavasti laittamalla sen itse myyntiin kansainväliselle Ravelry –neulesivustolle sen sijaan, että se julkaistaisiin kilpailuohjeena lehdessä. Julkaisin Kuun Uneksi nimeämäni huivin suomen- ja englanninkieliset ohjeet syyskuussa 2013, se olikin ensimmäinen suunnittelemani maksullinen neuleohje. Huivi sai hyvän vastaanoton ja ohjetta oli lokakuun loppuun mennessä myyty yli sata kappaletta.

KUVA 7: Kuun Uni –huivi.

Tämän edellä kuvaamani neulehistorian huomioon ottaen ei liene yllätys, että valitsin opinnäytetyöni aiheeksi neulemalliston suunnittelun. Suomalaisessa neuleblogimaailmassa ja Ravelryn keskustelupalstoilla olin jo kerännyt hiukan mainetta malleillani, mutta vanhemmalle neulojapolvelle sekä Internetiä vähemmän käyttäville harrastajille neuleeni ja nimeni ovat vielä tuntemattomia. Haluan saada työni esille kotimaiseen, mahdollisimman laajalevikkiseen käsityölehteen, jonka avulla yhä useammat neulojat löytäisivät mallejani ja tutustuisivat ehkä myös blogiini ja valtavan laajaan virtuaalneulemaailmaan Internetissä.

Viime aikoina olen myös yhä enemmän kiinnostunut lähituotannosta ja ekologisesti valmistetuista tuotteista. Olen huomannut neuleblogeja, käsityölehtiä ja erilaisia suomalaisia neulesivustoja tutkiessani, että kotimaisille langoille suunniteltujen mallien osuus oli häviävän pieni, ja että usein harrastelijat nimesivät kotimaisiksi sellaisia materiaaleja joilla ei ollut muita suomalaista ominaisuuksia kuin jälleenmyyjä. Valveutuneilta, itsenäisiltä lankavärjäreiltä löytyi kyllä kotimaassa tuotettuja ja värjättyjä lankalaatuja, ja lammastiloilta asiakas saattoi tilata erilaisia lankoja ja villoja ilman välikäsiä. Kotimaisia tuotteita ei kuitenkaan ollut kovin helppo löytää, ja useiden nettilankakauppojen valikoimista Suomessa valmistetut langat puuttuivat kokonaan.

Aloitin kotimaisten materiaalien käytön suunnittelussani vuonna 2012. Tuolloin suunnittelin malliston suunnittelun kurssia varten lasten mallistooni kuuluvan Syyskukka-torkkupeiton Pirtin Kehräämön paksusta liukuvärjätystä hahtuvalangasta. Peiton ohjeen julkaisin Ravelryssa pian sen jälkeen suomeksi ja englanniksi. Saman vuoden syksynä suunnittelin taas Pirtin Kehräämön lankoja käyttäen Elonkorjuu-nimisen pitsiä ja aina oikeaa neuletta yhdistävän rouhean huivin, joka julkaistiin Ulaneuleessa 3/2012.

KUVA 8. Elonkorjuu –huivi Pirtin Kehräämön langoista.

3.2 Mallisto neulelehteen

Suomessa julkaistaan monia käsityölehtiä jotka sisältävät neule- ja virkkauseleitä, joista kaksi tunnetuinta ovat Moda ja Suuri Käsityölehti. Suuri Käsityölehti on levikiltään laajempi, mutta Moda on taas enemmän keskittynyt sisällössään nimenomaan neuleisiin, joten molemmat näistä mahdollisista julkaisijoista olisivat minulle hyviä vaihtoehtoja. Myös useissa kotiin, perheeseen ja naisen elämään keskittyvissä aikakauslehdissä julkaistaan silloin tällöin neuleohjeita, varsinkin syksyisin ja talvisin. Mallistolleni oli siis paljon potentiaalisia julkaisijoita.

KUVA 9. Kotimaisia, neuleohjeita julkaisevia lehtiä.

Ensimmäiseksi lähestyin sähköpostitse kahta edellä mainitsemaani käsityölehteä. Esittelin sähköpostiviestissä itseni, taustani ja tulevan työni aiheen, eli neulemalliston suunnitteleminen suomalampaan villalangasta, sekä kysyin lehtien halukkuutta julkaista valmis mallisto ohjeineen.

Modan päätoimittaja Kati Ekko vastasi nopeasti kertoen, etteivät he etukäteen voi luvata julkaisua ohjeilleni. He kuitenkin näkisivät mielellään kuvia suunnitteluprosessin varrelta ja mallien valmistuttua voisivat mahdollisesti ottaa niitä julkaistavaksi.

Suuren Käsityölehden neuletoimittaja Outi Hakkarainen kertoi, että heidän ensi syksyn ja talven lehtiensä sisältö oli jo pitkälle lyöty lukkoon, ja että he parhaillaan työstivät jo kevään 2014 numeroita. Mallistossani tulisin käyttämään materiaalina nimenomaan juurevaa suomalaista täysvillaa, joten siitä tulisi kuin itsestään enemmän kylmän vuodenajan neulesetti. Siksi Suuri Käsityölehti jäi julkaisijana pois laskuista.

Lähetin vielä Kotiliesi -lehdelle tiedustelun mahdollisesta julkaisuhalukkuudesta. Valitsin Kotilieden siksi, että luin lehden verkkosivujen mediatiedoista heillä olevan tulossa loppuvuodesta 2013 useita jouluaiheisia teemanumeroita, joihin olisin mielelläni suunnitellut lämpimiä asusteita. Päätoimittaja Leeni Peltonen vastasikin pian ja kertoi olevansa kiinnostunut asiasta, ja lupasi esittää ehdotuksen käsityötoimittajille. Tästä yhteydenotosta ei kuitenkaan syntynyt yhteistyötä.

Ilmoitin kesäkuussa 2013 Moda -lehden väelle, että otan mielelläni heidän tarjouksensa vastaan ja esittelen heille mallistoni sitten kun se on saanut lopullisen muotonsa.

KUVA 10. Moda -lehti 6 / 2013.

Moda luonnehtii itseään Suomen muodikkaimmaksi ja monipuolisimmaksi käsityölehdeksi. Lehti ilmestyy kymmenen kertaa vuodessa sisältäen tuossa ajassa yli 300 mallia ohjeineen. Suurin osa sisällöstä keskittyy neuleisiin ja ompeluun, mutta mukana on myös esimerkiksi ohjeita virkkaukseen, sisustukseen, kudontaan ja kirjontaan. (Moda, verkkosivut)

Olen ollut myös itse Moda –lehden tilaaja. Yksittäisten suunnittelijoiden ohjeita lehdessä on harvoin, sillä se tekee pääasiassa yhteistyötä lankavalmistajien kanssa, ja julkaisee ohjeita suoraan jälleenvyyjien kautta (Ekko, 2013). Tästä syystä mikäli mallistoni julkaistaisiin lehdessä, siitä ei maksettaisi minulle julkaisijan puolesta palkkiota vaan mahdollisesta palkasta pitäisi sopia lankavalmistajan kanssa. Palkkion puuttuminen ei kuitenkaan ole työn onnistumisen kannalta vakava asia, sillä tavoitteeni opinnäytetyössä on saada näkyvyyttä mallistolleni ja suunnittelutyölleni, ei saada suuria korvauksia. Lisäksi Modalla olisi mallistooni vain kertajulkaisuoikeus, eli oikeudet säilyisivät minulla ja saisin itse julkaista ohjeet myöhemmin internetissä.

KUVA 11. Neulemalleja Moda –lehdessä.

Modassa julkaistaan monenlaisia neulemalleja aina helpoista aloittelijoille sopivista pikkutöistä monimutkaisiin pitsi- ja palmikkoneuleisiin asti, mikä tekeekin lehdestä ja sen lukijoista mielenkiintoisen asiakkaan. En mielelläni suunnittele pelkästään aloittelijoille tarkoitettuja malleja, koska käytettävien tekniikoiden vähyys rajoittaa luovuuttani huomattavasti. Kun saan suunnitella malleja kaikkia tunteiani tekniikoita käyttäen, niistä tulee varmasti kekseliäämpiä ja parempia, kuin jos minun pitäisi jatkuvasti miettiä kuinka rakenteesta saisi mahdollisimman helpon. En tietenkään tarkoituksella suunnittele hankalaa, vuosikausien neulekokemusta vaativaa mallistoa, vaan haluan yksinkertaisesti toteuttaa itseäni ilman haasteellisempien tekniikoiden poisrajaamisen aiheuttamia rajoitteita.

4 SUOMENLAMMAS

Lampaita on pidetty kotieläiminä maassamme jo vuosisatoja, ja suomenlammas on alkuperältään täysin kotimainen maataisrotu. Sillä on useita ominaisuuksia joita muilla roduilla ei ole, tai ne eivät yhdisty samassa lammassodussa. Se on pitkäaikaisen paikallisen kehityksen tulos ja omaan ympäristöönsä parhaiten sopiva rotu, josta on olemassa enemmän tutkimustietoa kuin useimmista muista yli tuhannesta lammassodusta. (Finnsheep ry, 2013.)

KUVA 12. Suomenlammaskatras.

Lammas on tuotantoeläimistä monipuolisimpia, ja se onkin koiran jälkeen vanhin ihmisen kotieläimistä. Se on tuhansia vuosia tarjonnut käyttöömme tarpeen mukaan villan lisäksi lihaa, rasvaa, luita ja sarvia sekä nahkaa ja turkiksia. Suomenlampaista kasvatetaan nykyään pääasiassa lihan vuoksi villan osuuden lammastalouden tuloista ollessa vain kymmenesosa. (Boncamper 1999, 149; Tahkokallio 1990, 8.)

Suomenlampaan hyviä puolia ovat sen maailman parhaisiin kuluvat hedelmällisyysominaisuudet, eli varhainen sukukypsyys ja suuret vuonuekoot, alhainen elatusrehun tarve, karitsoiden elinvoimaisuus kokoonsa nähden, sekä keveä ja kohtalaisen hieno villa. (Finnsheep ry 2013.)

Suomenlammasta käytetään erinomaisin tuloksin maisemanhoitajana, sillä ne syövät mieluusti puiden ja pensaiden lehtiä sekä versoja. Suomenlampaat raivaavat tarkasti vesakoituneet alueet ja metsän aluskasvillisuuden, sekä laiduntavat myös tehokkaammin luonnonlaitumia kuin pitkälle jalostetut lammassodut. Perinnemaisemien hoitamiseen suositellaan juuri alkuperäisrotuja, ja käyttämällä suomenlammasta maisemanhoitajana autetaan sekä luonnon monimuotoisuuden että alkuperäisrotujen säilyttämistä. (Finnsheep ry 2013.)

Suomessa kasvatetaan myös muita lammassoduja. Tärkeimmät niistä ovat Texel, Oxford Down, ja Rygja, muitakin rotuja löytyy pieniä määriä. Nämä ns. liharodut ovat suosittuja risteytyksissä, koska niiden avulla voidaan tehostaa lihantuotantoa. Suurin uhka suomenlampaalle onkin rodun säilyminen puhtaana. Vuonna 1990 suomenlammassuuhia oli 60 000, kun nykyään niitä on jäljellä alle 15 000 joista vain 5 500 on puhdasrotujalostuksessa. 1900-luvun alussa suomenlampaista oli satakertainen

määrä. Suomenlammasta kasvatetaan kuitenkin myös Suomen ulkopuolella, esimerkiksi Yhdysvalloissa suomenlampaita on enemmän kuin rodun kotimaassa. (Tahkokallio 1990, 7; Salmela 15.10.2013; Pentti 29.10.2013.)

Suomenlampaita on valkoisia, mustia ja ruskeita. Harmaa suomenlammas on DNA-tutkimusten perusteella todettu erilliseksi populaatioksi, ja rodulle on annettu nimi Kainuunharmas. Harmas on uhanalainen, alle tuhannen yksilön kanta. Kolmas kotimainen lammasrotu on gotlanninlampaan sukulainen ahvenanmaanlammas, josta on jäljellä vain 200 yksilöä. (Hassinen 2006, 34.)

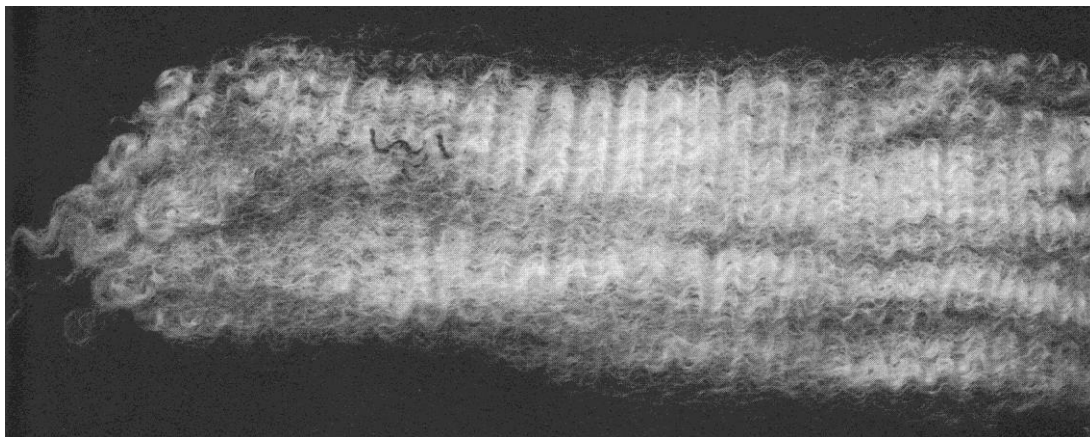
Lampaan kanssa on hyvä elää, se ei pure eikä potki vaan rauhoittaa ja lämmittää. Suomenlampaat ovatkin myös terapiaeläiminä suosittuja. (Hassinen 2006, 36; Pentti 29.10.2013.)

4.1 Monipuolinen lähivilla

Suomenlammas, kuten useat muutkin maatiaisrodut, tuottaa sekavillaa: villa voi olla erilaista hienoudeltaan myös eri lampaissa ja jopa saman lampaan eri osissa. Teollisuuteen tarvitaan tasalaatua villaa suuria määriä jota ostetaan ulkomailta kotimaisen tarjonnan puuttuessa. (Fournier & Fournier 1995, 67; Markula 1999, 65; Tahkokallio 1990, 8.)

Suomenlampaan villakuitu on keskipitkää, yleensä 5-8 cm ja karkeudeltaan myös keskitasoa, 25 - 30 micronia. Villan erityisominaisuuksia ovat kiilto, joustavuus, eheys ja pehmeys. Suomenlampaanvillan eräänä erikoispiirteenä ovat sen erinomaiset huovutusominaisuudet. Villa huopuu hyvin ja helposti, ja huovutusominaisuuksiltaan suomenlampaan villa onkin maailman kuulua. Kuidulla on laaja luonnollinen värikirjo: puhtaanvalkoisesta, syvästä mustasta ja erisävyisistä ruskeista saadaan sekoittamalla aikaan rajattomasti värejä. (Salmela 15.10.2013; Finnsheep ry 2013.)

Villan ainutlaatuiset ominaisuudet johtuvat kuidun rakenteesta, ja kuidun kasvuun vaikuttavat perimän lisäksi lampaan hoito ja ympäristö. (Sariluoto 1990, 10.)

KUVA 13. Suomenlampaan villaa.

Suomenlampaan villakuitu sopii myös käsinkehruuseen hyvin, sillä se on aloittelijallekin helppoa kehrittävää. Jos villa on keritty oikein, pesty ja karstattu, sitä on miellyttävä kehrätä ja siitä saa erinomaista kampa- ja karstalankaa. (Salmela 15.10.2013.)

Suomenlampaan villa onkin hyvä esimerkki ympäristömyötäisestä materiaalista: villa ei tarvitse värjäystä tai viimeistelykäsittelyä. Tällaisesta materiaalista tehdään käsityönä laadukkaita tuotteita jotka säilyvät käyttökelpoisina vuosikausia. (Suojanen 1995, 25.)

4.2 Villantuotanto Suomessa

Hyvän villaraaka-aineen varmistamiseksi suomenlampaat keritään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Lampaiden elinolosuhteet vaikuttavat huomattavasti villan laatuun: syksyllä keritty villa on parasta laatua, puhdasta ja roskatonta, koska lampaat ovat saaneet laiduntaa koko kesän ulkona. Keväällä kerityssä villassa on usein mukana heinäroskaa ja se voi olla valmiiksi huopunutta jos lampolassa on ollut kosteaa. Hyvällä kuivituksella ja kerinnän oikealla ajoituksella saadaan kevätkerinnässäkin käyttökelpoista villaa. (Lammas & Vuohi, 2013.)

KUVA 14. Suomenlampaan talja.

Aikuinen lammas tuottaa keskimäärin 3 kg villaa / kerintä. Tästä määrästä valmista karstavillaa saadaan noin 1,2 - 2,5 kg. Valkoisten lampaiden villatuotos on hieman värillisiä lampaita parempi. (Finnsheep ry, 2013.)

Suuri osa suomalaisista lampaista saatavasta villasta menee vuosittain hukkaan, eli sitä ei jatkojalosteta. Villan jalostaminen vaatii asiaan paneutumista ja toimia, jotta villa saadaan talteen puhtaana ja käyttökelpoisena. Suomeen tuodaan paljon villaa ulkomailta, esim. Novita käyttää pelkästään ulkomaista villaa, samoin Pirkanmaan kotityö ja monet muut isot firmat. Vielä sata vuotta sitten lampaita pidettiin nimenomaan villan vuoksi, ja kaikki villa käytettiin vaatteisiin ja kankaisiin. (Pentti 29.10.2013.)

Suomessa toimii vuonna 2013 kuusi kehräämötä jotka käyttävät raaka-aineena suomalaisten lammastrotujen villaa. (Lammas & Vuohi, 2013.)

4.2.1 Pirtin Kehräämö

Opinnäytetyötäni varten tarvitsin yhteistyökumppanin. Koska Pirtin Kehräämö on maamme suurin ja tunnetuin kotimaisen villan hankkija ja jalostaja (Pirtin Kehräämö Oy, verkkosivut) ja koska sen tuotteet ovat minulle ennestään tuttuja, oli luontevinta lähestyä heitä ensimmäisenä yhteistyökyselylläni huhtikuussa 2013. Ilokseni sain myöntävän vastauksen nopeasti ja kiitokset siitä että olin valinnut yhteistyökumppanikseni Pirtin Kehräämön.

KUVA 15. Pirtin Kehräämö Hirolassa.

Pirtin Kehräämö Oy aloitti toimintansa vuonna 1949 ja sen omistaa Lammastaloussäätiö. Kehräämö ja sen yhteydessä oleva tehtaanmyymälä sijaitsevat Etelä-Savossa, Hirolan kylässä. Pirtin Kehräämö hankkii suomalaista lampaanvillaa lammastiloilta. Villa punnitaan, lajitellaan ja jalostukseen soveltuva villa pestään, karstataan ja kehrätään villatuotteiksi. Kehräämön kautta kulkevan villan määrä vaihtelee vuosittain 45 000 ja 70 000 kilon välillä. Tästä määrästä villaa saataisiin noin 30 000 – 50 000 kiloa lankatuotteita, mutta koko villamäärä ei päädy langoiksi vaan osa käytetään myös huovutusvillan valmistukseen. Pirtin Kehräämö kehrää myös pieneriä lankoja asiakkaan omista villoista. (Hokkanen 22.10.2013; Pirtin Kehräämö Oy, verkkosivut.)

Pirtin Kehräämö valmistaa suomenlampaan villasta kampalankoja, karstalankoja, mattolankoja, hahvatuotteita, huovutusvilloja ja seoslankoja muiden kuitujen kanssa. Kaikkia näitä laatuja on saatavilla sekä luonnonvärisinä että värjättyinä. Kehräämön erikoisosaamista ovat moniväriset meleeratut langat, joissa värit vaihtuvat huomaamattomasti. (Pirtin Kehräämö Oy, verkkosivut.)

Tuotteita voi tilata suoraan kehräämöltä, ja niillä on myös lukuisia jälleenmyyjiä ympäri maata. Pirtin Kehräämön langoilla onkin kotimaisista kehräämöistä selvästi suurin markkinaosuus ja ne tunnetaan harrastajien keskuudessa parhaiten.

KUVA 16. Pirtin Kehräämön tuotteita jälleenmyyjällä.

5 NEULEMALLISTON SUUNNITTELU

Neulemallistoni suunnitteluprosessi lähti liikkeelle materiaalista. Ensitöikseni pyysin Pirtin Kehräämöltä väri- ja lankakartat, jotta tietäisin minkälaisien lankojen ja värien kanssa saisin työskennellä, ja voisin tehdä päätökset väreistä ja materiaaleista varhaisessa vaiheessa.

KUVA 17: Pirtin Kehräämön värikartta keväällä 2013.

Vaikken vielä lankakartan saatuani ollut tehnyt päätöstä minkälaisista neuleista mallistoni tulisi koostumaan, materiaalin valinta oli kuitenkin helppo tehdä. Valitsin langaksi kampavillalangan, joka oli vaihtoehtoisista pehmein. Kampavillalanka on pidemmistä villakuiduista kehrättyä kampauskoneita hyväksikäyttäen kehrättyä sileää lankaa (Markula 1999, 74). Valitsemalla pehmeän kampalangan karkeamman karstalangan sijaan pyrin sen ennakkoluulon romuttamiseen, että suomalaisista lampaista saataisiin vain karkeaa villaa ja pisteleviä lankoja. Pyysin tulevia neulekokeiluja varten kehramöä lähettämään minulle sekä paksumpaa että ohuempaa valikoimassa olevaa kampavillalankaa muutamissa eri sävyissä: paksumpaa (tex 110 x 4) tummanharmaana, roosana ja tummanpunaisena sekä ohuempaa (tex 90 x 3) vaaleanharmaana ja keskihharmaana.

5.1 Inspiraatio

Aloitin itse suunnittelun mallistoni tunnelman ja sielun hakemisella. Mietin, mitä suomenlammas ja suomalaisuus minulle merkitsivät. Mieleeni tuli monenlaisia kuvia ja sanoja: perinteinen joulukynttelikkö, takkatulen loimu, pieni punainen mummonmökki, pakkasyö loistavine tähtitaivaineen, kelo-männyn harmaa pinta, kesäinen koivikko, kukkaniitty luonnontilassa, järvimaisemia ja vaikka mitä muuta. Suomalaisuus tarkoittaa minulle perinteiden ja menneiden sukupolvien kunnioittamista, ja kiinnostusta menneisiin tapoihin, tarinoihin ja elämänmenoon, olen ylpeä juuristani. Suomenlampaasta minulle tuli mieleen rukkia polkevat mummot ja päreen valossa sukkia kutovat nuoret naiset, sekä juurikin ne klassiset harmaat villasukat. Kokosin tunnelmatauluun Internetistä kuvia jotka sopivat ajatuksiini malliston tulevasta teemasta.

KUVA 18: Tunnelmataulu.

Minun ei kuitenkaan opinnäytetyönäni ole tarkoitus suunnitella harmaita villasukkia, vaan perinteisiä materiaaleja käyttäen luoda jotain uutta ja samalla ajatonta. Jo esiäitiemme tuntema ja käyttämä kotimainen villa on edelleen nykyaikaista ja käyttökelpoista, ja tämän haluan tuoda esille nykyneulojalle sopivassa mallistossani.

Inspiraatiota luonnostelun aloittamiseen sain myös hallussani olevasta Pirtin Kehräämön värikartasta. Katselin ja mietiskelin sen äärellä pitkään kuulostellen, mitä eri värit minulle sävyillään puhuivat, mitkä värit keskustelivat keskenään sopuisasti ja mitkä kiivaammin. Tein muutamia värikarttakokeiluja jo tässä vaiheessa, mutta jätin päätökset sävyjen suhteen myöhempään ajankohtaan. Malliston värikartassa tulisi olemaan korkeintaan kolme väriä, sillä halusin väri-ilottelun sijaan antaa itse materiaalille tilaa kertoa oma tarinansa. Ajatuksena oli, että käyttäisin joko pelkästään luonnonvärejä joita värikartasta löytyi kahdeksan, tai värjättyjä ja luonnonvärisiä yhdessä. Pelkkiä värjättyjä lankoja en halunnut käyttää, sillä värjäämättömässä langassa materiaalin tuntu on alkukantaisimmillaan ja parhaimmillaan, ja sen alkuperän voi melkein haistaa. Näistä jälkimmäinen on mielestäni pelkästään hyvä asia, lampaan tuoksun kautta neuloja kokee olevansa osa ikiaikaista käsityöläisten ketjua, vaikkei jokainen enää kasvatakaan omia lampaitaan ja kehrää lankaa kotona itse.

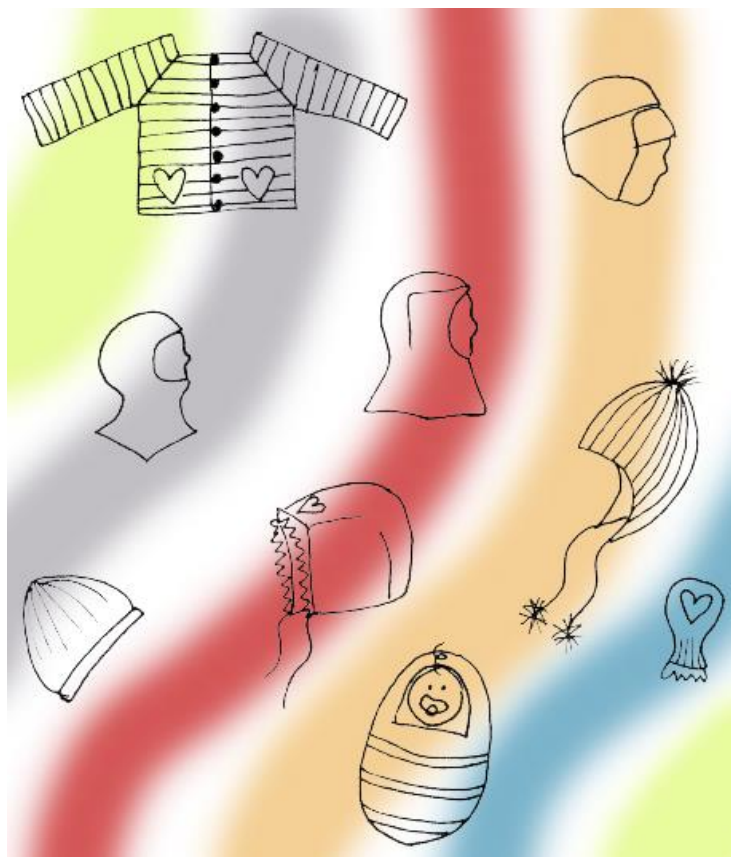

KUVA 19. Ensimmäiset ajatukset värikartoista.

5.2 Luonnokset, konseptit ja kokeilut

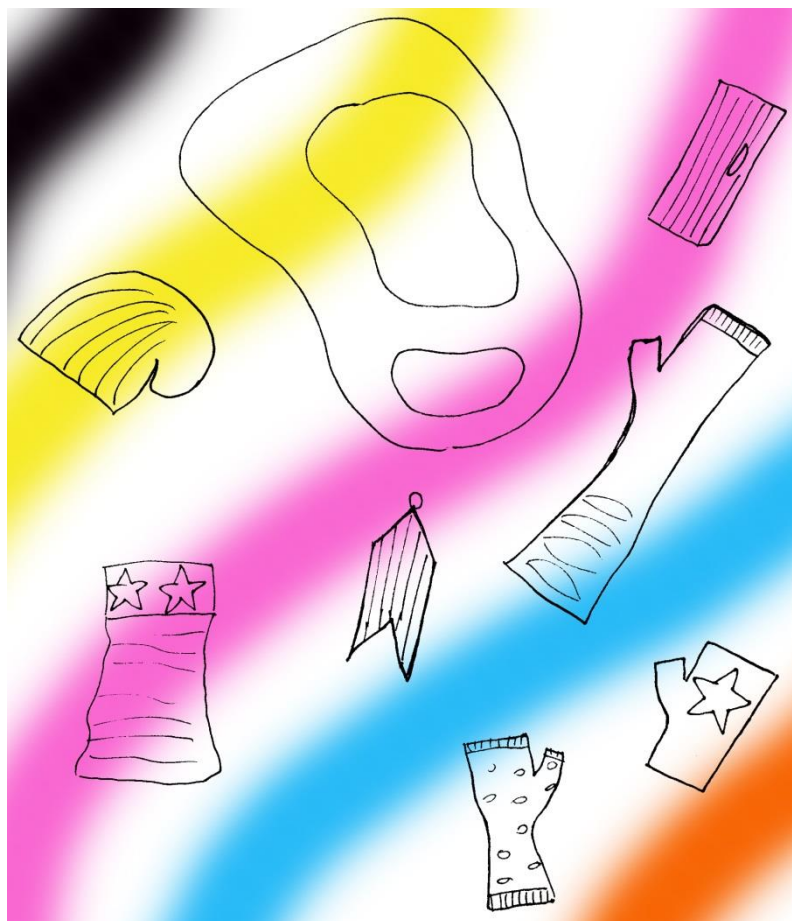
Villan tuntu, tuoksu ja värit mielessäni aloitin mallistoni luonnostelun. En halunnut vielä päättää, kelle tuleva mallisto olisi suunnattu, ja kehitin aluksi kolme konseptiluonnosta, joihin jokaiseen sisältyi tyyliltään melko erilaisia neuleita eri ikäisille ihmisille.

Ensimmäinen luonnoskonsepti oli nimeltään Karitsainen, ja se sisälsi pehmoisia ja suloisia neuleita vauvoille ja pienille lapsille. Tämän konseptin avainsanoja olivat pehmeys, pörröisyys, unisex ja käytettävyyttä, ja sävyinä vaaleat, harmaat ja pastelliset sävyt. Neulepinnat olivat raidallisia tai yksivärisiä, yksinkertaista aina oikeaa neuletta tai helppoja palmikkoja. Malliston tuotteet olisivat perinteisiä vauvaneuleita: takki, tumput, tossut, myssy.

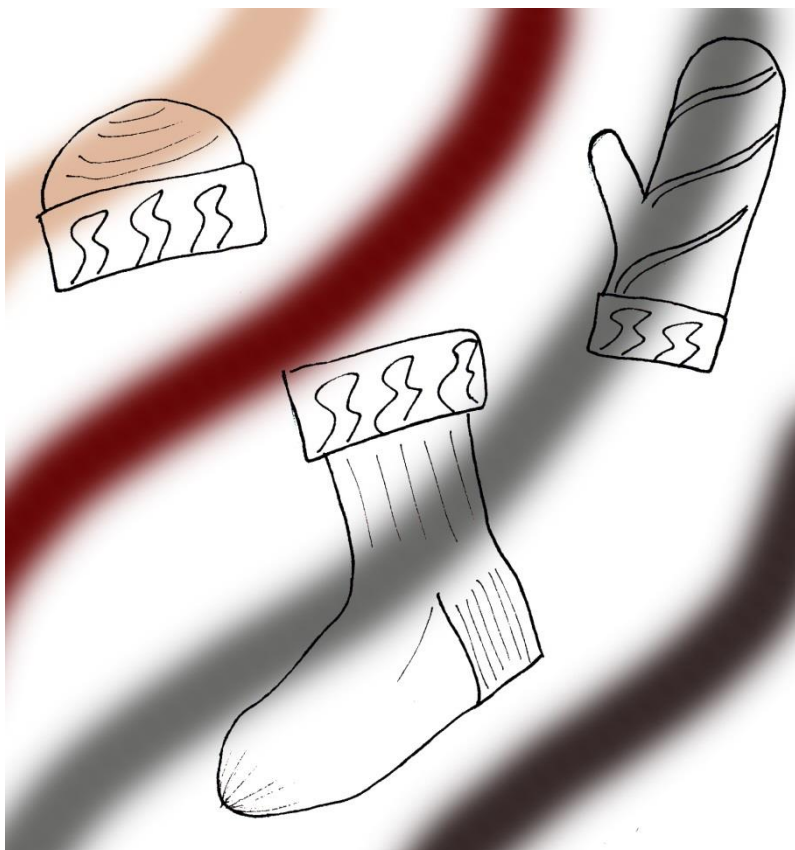
KUVA 20. Karitsainen –luonnoskonsepti.

Toinen luonnoskonsepteista oli nuorille suunnattu, ja se sai nimekseen Uusi Villa. Teini-ikäisiä varten suunniteltu moderni konsepti oli nykyaikainen kirkkaine väreineen ja yllätyksellisine, epäsymmetrisine malleineen. Mallisto leikkitteli suhteilla, jättineuleita ohuiden reikäisien pintojen rinnalla. Värikartassa kirkkaimpien värien rinnalla sävyjä kokosi luonnonmusta. Mallistoon kuului nuorten suosimia asusteita: säärystimiä, kämmekkäitä, pipoja ja tuubikaulureita.

KUVA 21. Uusi Villa –luonnoskonsepti.

Kolmas ensimmäisen suunnitteluvaiheen konsepteista, Pässinpökkimät oli aikuisille suunnattu perinteisempi mallisto. Rouheiden luonnonvillojen rinnalla tehostevärinä perinteinen tummanpunainen toi mallistoon entisaikojen tunnelman. Pintana sileää ja kirjoneuleita, ja tuotteina lämpimiä käytöneuleita: lapaset, huivi, pipo ja sukat.

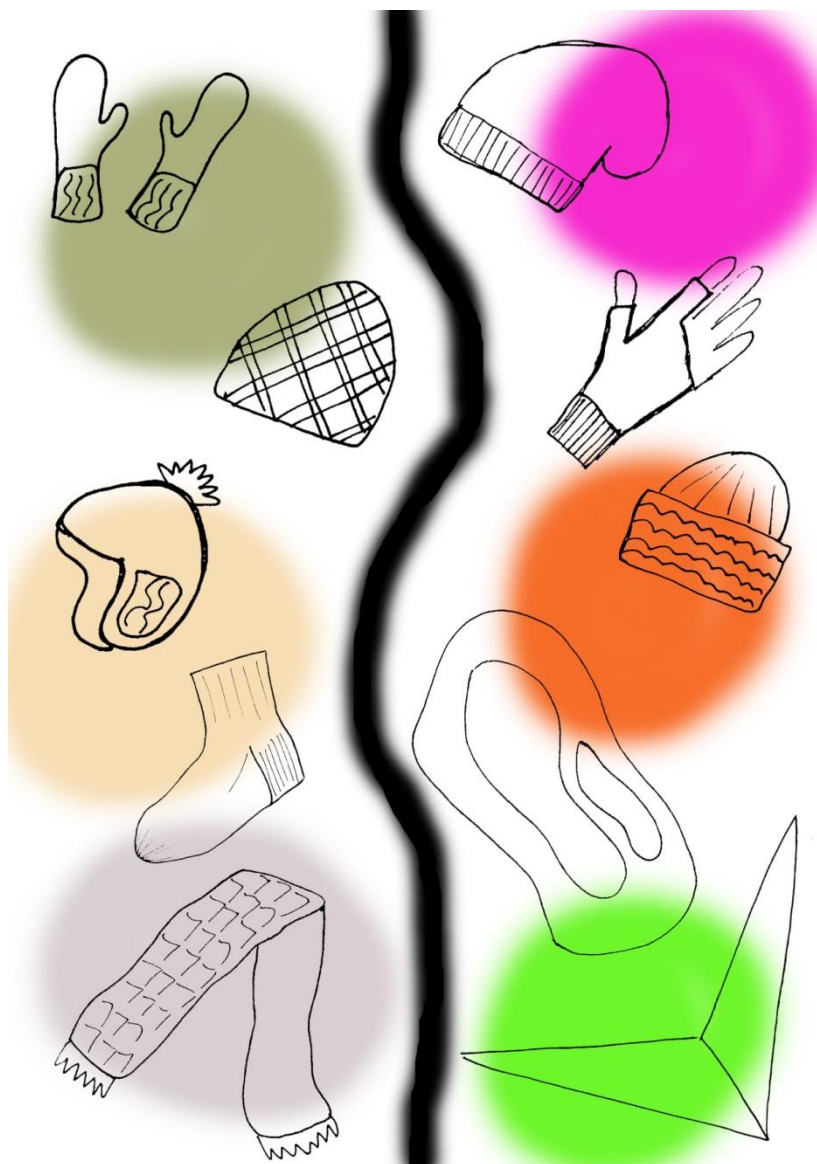

KUVA 22. Pässinpötkkimät –luonnoskonsepti.

Luonnoskonsepteja käytiin läpi opinnäytetyön ohjaajani Kaisa Klemolan kanssa. Hänen palautteensa perusteella päätin jatkaa konseptien työstämistä yhdistelemällä ja tarkentamalla niitä, ja supistamalla määrän ensin kahteen ja lopulta siihen yhteen, lopulliseen konseptiin.

Pelkästään vauvaneuleita sisältävän malliston päätin suosiolla jättää pois, sillä halusin mallistolleni kuitenkin laajemman tekijäkunnan kuin pienten lasten äidit, isoäidit ja kummit. Tässä vaiheessa päätin myös, että suunnittelisin asustemalliston. Käytettävä materiaali asettaisi mallistolle tiettyjä rajoitteita: mallistoon tulisi kuulumaan syksyyn ja talveen sopivia, rouheita villaneuleita. Syksyisin monet, vähemmän neulovat ihmisetkin tarttuvat puikkoihin kun kylmenevä sää saa heidät kaipaamaan lapasia, myssyjä ja kaulahuiveja. Valitsemalla suunniteltavakseni asustemalliston ajattelin saavani suurimman mahdollisen kiinnostuksen malleilleni.

Karsimalla ja yhdistelemällä, ja lisää ideoimalla syntyivät seuraavat kaksi konseptia, jotka olivat monella tapaa toistensa vastakohdat.

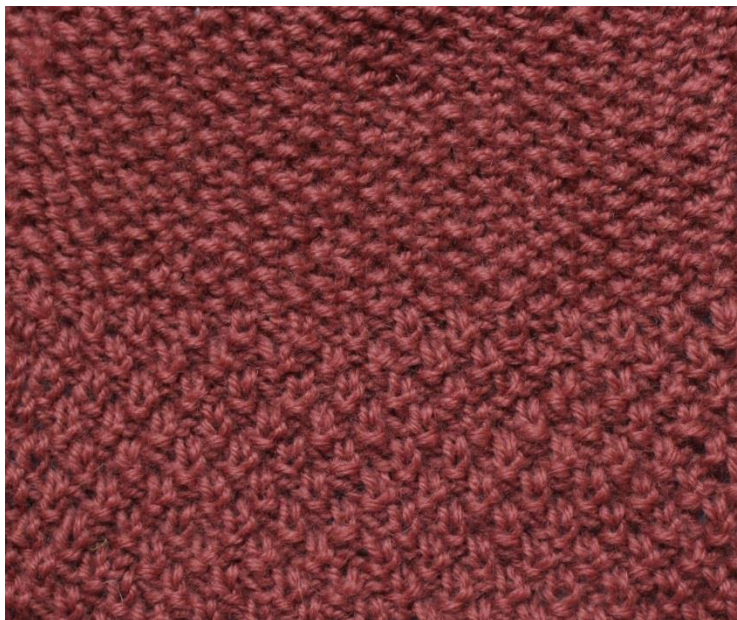
KUVA 23. Kaksi konsepti-ideaa vastakkain.

Ensimmäinen konsepti (kuvassa vasemmalla) oli perinteinen, ajaton ja rauhallinen tunnelmaltaan. Siinä vallitsivat symmetria ja harmonia sekä seesteiset, maanläheiset sävyt. Tämän malliston neulepinnat olivat sileää neuletta, kirjoneuletta ja neulepinnan kuviointia oikein ja nurjin silmukoin. Itse tuotteet olivat sopusuhtaisia ja istuvia.

Toinen, aika lailla edellisestä poikkeava konsepti (kuvassa oikealla) oli linjaltaan uusi, odottamaton ja nuorekas. Sitä hallitsivat kirkkaat värit, kontrastit ja epäsymmetria tuotteiden ollessa mittasuhteiltaan erilaisia. Ilmavissa neulepinnoissa vallitsivat aina oikea, raidat, kuviointi silmukoiden siirroilla ja nostoilla.

Molemmat näistä toisen vaiheen konsepteista olivat mielestäni hyviä, sillä molemmissa oli elementtejä, joista pidin. Saatuaani taas palautetta ohjaajalta jätin ideat malliston koostumisesta ja tuotteista hautumaan ja aloitin neulepintojen suunnittelun. Neuloin jokaisesta ideastani mallitilkun ja parhaimmista ideoista jatkoin suunnittelua edelleen luonnostelemalla niiden ympärille tuotteita, joihin kyseinen pintaneule sopisi.

Kokeilin neulomissani mallitilkuissa testilangoilla eri neulepintojen rakennetta ja käyttäytymistä, en tulevan malliston värejä. Esittelen ensin pintamalli-ideat joita en lähtenyt kehittämään edelleen ja siirryn sitten niihin mallineuleisiin joista idea lähti elämään edelleen.

KUVA 24. Helmineulekokeilut

Ensimmäiseksi kokeilin tavallista tasona neulottua helmineuletta paksummalla kampalangalla ja 4 mm –puikoilla. Kolmiulotteinen pinta muodostuu oikeista ja nurjista silmukoista. Kuvan 24 yläosassa on tavallista ja alaosassa jatkettua helmineuletta. Vaikka itse pidän tällaisesta pinnasta kovasti, toteusin sen kuitenkin olevan mallistooni jopa liian yksinkertainen ja vähän tylsäkin. Helmineuleessa useamman värin käyttö on haasteellista, joten jätin tämän mallineuleen pois suunnitelmista.

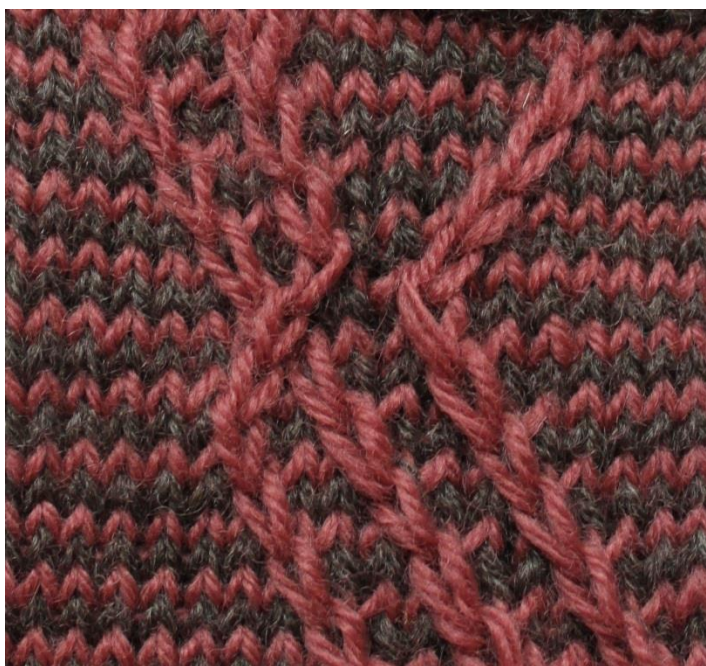
KUVA 25. Pintakuviointi pisteittäin nostetuilla silmukoilla.

Testasin perinteisen tasona neulotun aina oikein –raitaneuleen kuviointia yksittäisillä neulomatta nostetuilla silmukoilla, edelleen paksummalla kampalangalla ja 4 mm -puikoilla. Syntyvä pinta oli mielenkiintoinen, mutta en pitänyt nostettujen silmukoiden muodostamista tiukemmista kohdista neuleessa ja tummempien raitojen venymisestä nostettujen silmukoiden ylä- ja alapuolella.

KUVA 26. Jatkuva kuvio nostetuilla silmukoin ohuemmasta kampalangasta.

Otin kokeiluun ohuemman kampalangan ja 3 mm -puikot, ja neuloin tasona aina oikein neuleen pintaan jatkuvan kuvion nostamalla taas silmukoita neulomatta. Tämä kuvio oli jo enemmän sitä mitä pintaneuleelta hain, mutta ohut kampalanka ei sopinut tarkoitukseen. Siitä neulottu pinta ei ollut tarpeeksi paksu, ilmava eikä kolmiulotteinen, joten siirryin kokeilemaan samantyylistä jatkuvaa kuviota paksummalla kampalangalla.

KUVA 27. Jatkuva kuvio sileän neuleen pinnalla

Käytössäni 4 mm –puikot neuloin tällä kertaa sileää neuletta suljettuna neuleena ja kokeilin miten nostetut silmukat ja mahdolliset siksak-kuviot toimisivat valmiissa pinnassa. Pidin kovasti vaakaraitojen ja nostettujen silmukoiden yhdistelmästä, mutta ohuet silmukakajonot näyttivät pinnassa jotenkin irrallisilta ja jopa epäsiisteiltä. Syntyi idea kokeilla, miltä näyttäisi useamman silmukan levyinen kuvio samanlaisella raidoitettulla pinnalla.

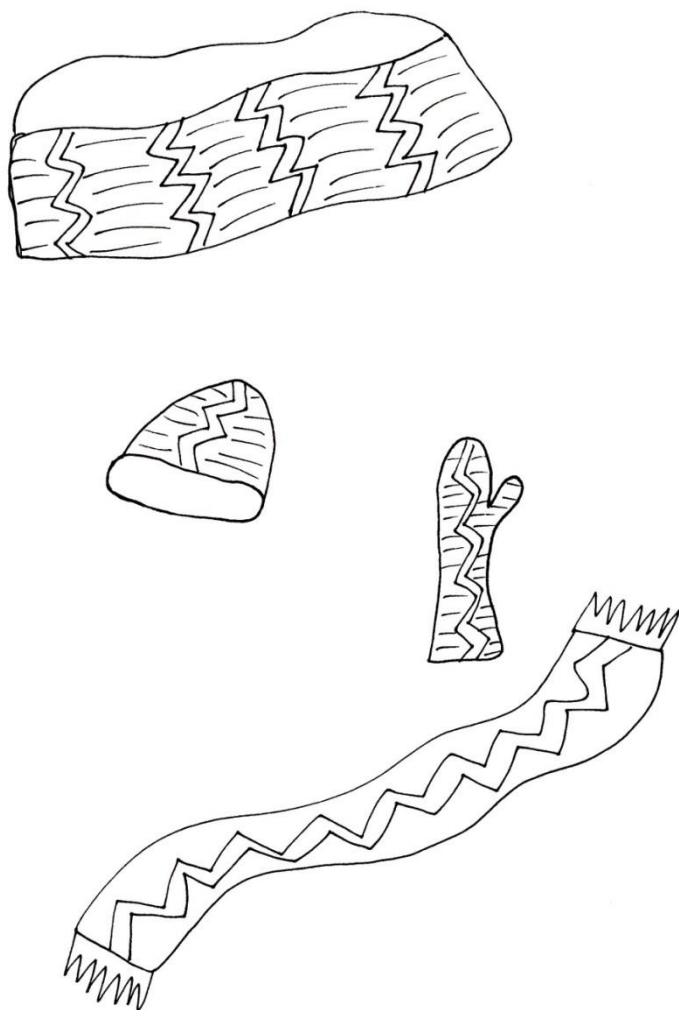

KUVA 28. Leveä kuvio sileässä raidallisessa neuleessa

Neljän silmukan levyinen kuvio näyttikin mielestäni jo huomattavasti paremmalta. Neuloin samanlaisia siksak -kuvioita myös eri levyisinä, ja ne kaikki toimivat hyvin kunhan nostettujen silmukoiden muodostama nauha oli vähintään kahden silmukan levyinen. Kokeilin myös useamman kuvion neulomista rinnakkain, mikä sekin miellytti silmääni, ja kuvio onnistui myös yksivärisenä jolloin pinta oli rauhallisempi eikä niin silmiinpistävä. Huomasin tällaisen kuvion taipuvan moneksi ja olevan myös sopivan yksinkertainen olematta kuitenkaan liian helppo. Kuviointi onnistui parhaiten suljettuna neuleena neulottuna, mutta yksivärisenä sitä pystyi neulomaan myös tasona.

KUVA 29. Kahden silmukan levyinen kuviointi, rinnakkain kaksi raitaa.

KUVA 30. Saksak –neuleluonnokset.

Saksak-pinta sopi mielestäni monenlaisiin asusteisiin ja luonnoksia syntyiikin paljon. Sitä voisi käyttää sekä vaaka- että pystysuunnassa ja kaksi- tai yksivärisenä, mahdollisuuksia ja yhdistelmiä oli lukemattomia. Ideat, joista itse pidin eniten, olivat reilu tuubikauluri vertikaalisin kuvioin, pitkävartiset lapaset ja paksu pipo.

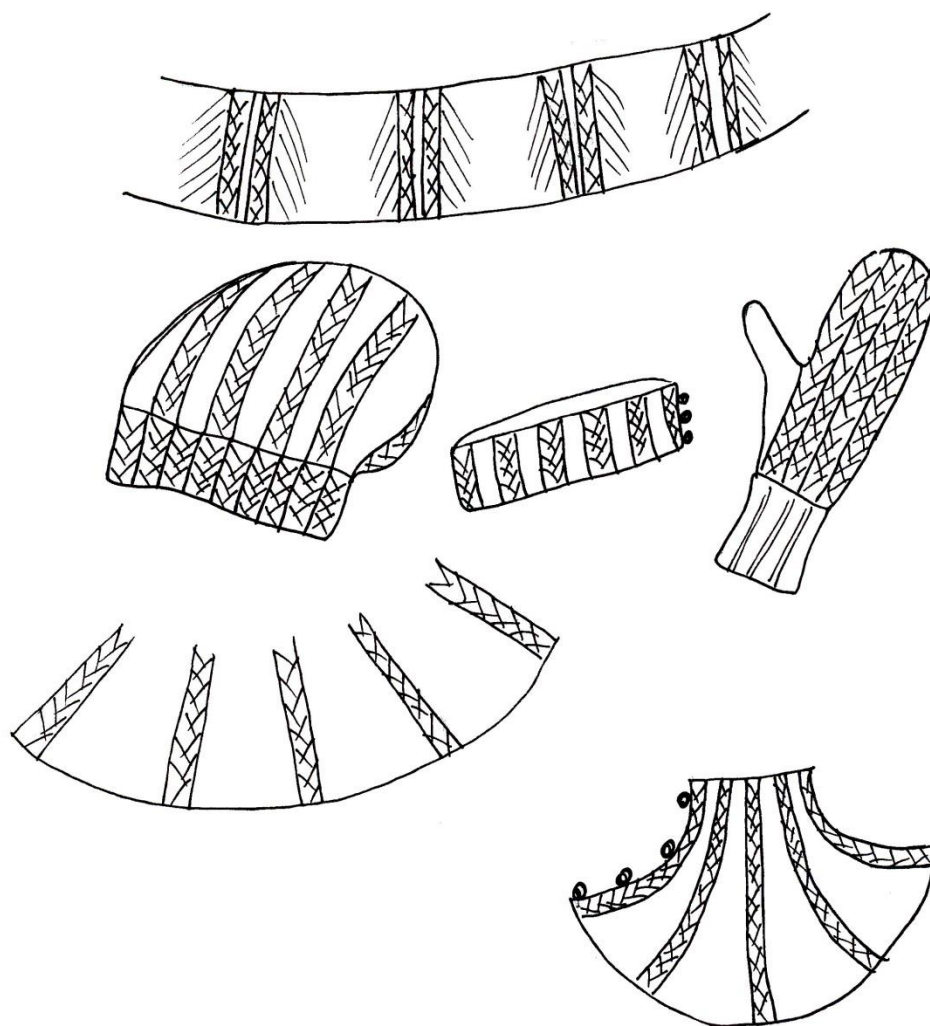
Ideointi jatkui edelleen. Olin syksyllä 2012 suunnitellut monivärisestä langasta eräänlaisella valepalmikkokuviolla neulotun pintamallin Heimtextil –messuille. Olin tuolloin kovin tyytyväinen tuohon pintaan, ja koska en vielä ollut ehtinyt käyttää sitä missään muussa neuleessäni, halusin nyt kokeilla sen toimivuutta suomenlampaan villasta.

KUVA 31: Valepalmikotilkku.

Aloitin kokeilun neulomalla koko tilkun leveydeltä valepalmikkoa. Koska paksumpi kampalanka toimi mallissa hyvin, kokeilin seuraavaksi samaan tilkkuun joka toisen kuvion korvaamista nurjilla silmu-koilla, tein kuvioden väliin lisäyksiä ja testasin myös värin vaihtamista. Näistä jälkimmäinen ei oikein toiminut, mutta kappaleen muotoilu onnistui mainiosti ja mieleeni nousi heti useampiakin hyviä käytötarkoituksia tällaiselle pintaneuleelle.

Luonnoksia syntyi taas paljon, varsinkin ideoita huivimalleihin sain roppakaupalla. Valepalmikko sopi monenlaisiin tasona tehtäviin neuleisiin: huiveihin, pantoihin, kaulureihin, shaaleihin jne. Tein myös luonnoksia tavallisesti suljettuna neuleena tehtäviin asusteisiin kuten pipoihin ja lapasiin.

KUVA 32. Valepalmikkoluonnokset.

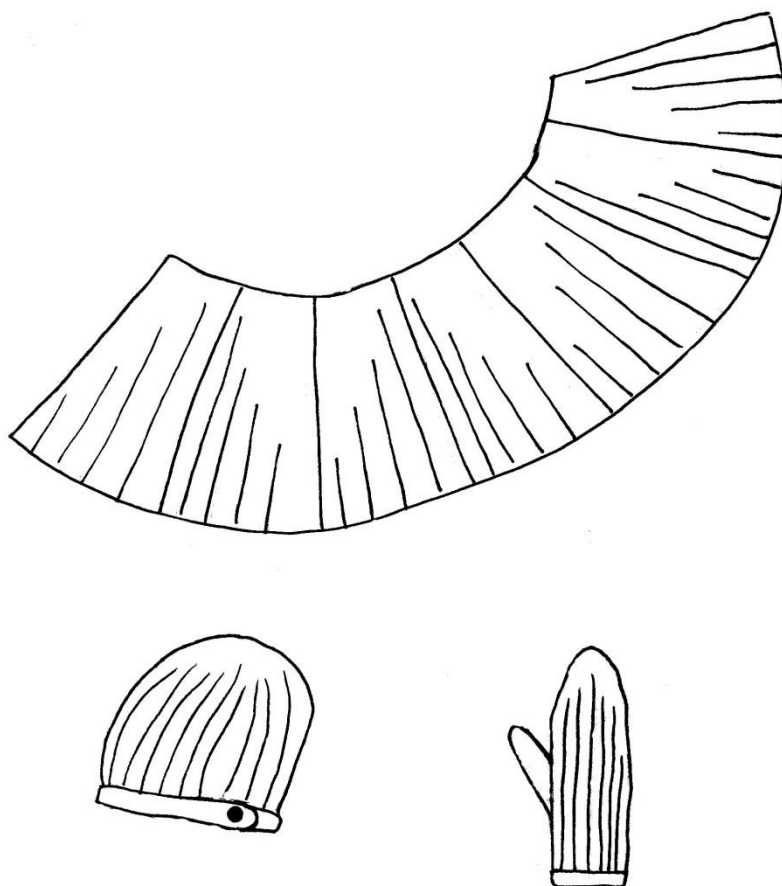
Ikävä kyllä tämän neulepinnan ongelmana on se, että sen tekeminen onnistuu vain tasona. Lapasten, pipojen ja muiden perinteisesti suljettuna neuleena neulottujen tuotteiden tekeminen tällä pinnalla olisi siis monimutkaista ja hidasta, sillä kappaleet pitäisi neuloa tasona ja saumata jälkeinpäin. En mielelläni suunnittele saumallisia neuleita, sillä mielestäni neuletöiden suurimpia etuja on se, että kaiken voi neulaa saumatta, neule muotoutuu lopulliseen malliinsa jo neulottaessa ja vaate on valmis kun silmukat päätellään. Monimutkaiset viimeistelytyöt jääköön ompelumaailmaan.

Seuraavaksi halusin kokeilla jokaiselle neulojalle tutulla aina oikein –neuleella mallien kuviointia ja sen muotoilua lyhennetyin kerroksin. Lyhennetyt kerrokset ovat mielestäni kiehtova ja varsin käytännöllinen tekniikka neuleiden muotoilussa, ja niiden käyttäminen tehokeinona on jännittävää.

KUVA 33. Muotoilukokeilu tilkkuun lyhennetyin kerroksin.

Aina oikein –neulos on kaikessa yksinkertaisuudessaan kaunista ja nerokasta. Se näyttää hyvältä niin yksivärisenä kuin monivärisenäkin, sen neulominen onnistuu suljettuna ja tasona, ja sitä osaa tehdä kuka vain. Minua kiinnosti aina oikein –pinnan käyttö tavallisesta poikkeavassa suunnassa, sivuttain.

KUVA 34. Aina oikein –luonnokset.

Luonnostelin raidallisia, lyhennetyin kerroksin muotoiltuja asusteita, joissa raidat sijoittuivat vertikaalisesti eli pystysuunnassa. Pidin kovasti näistä suunnitelmistani juuri niiden tavallisesta poikkeavien linjojen ansiosta, ja ne jäivät vahvana mieleeni, kun siirryin kokeilemaan seuraavaa pintamallia.

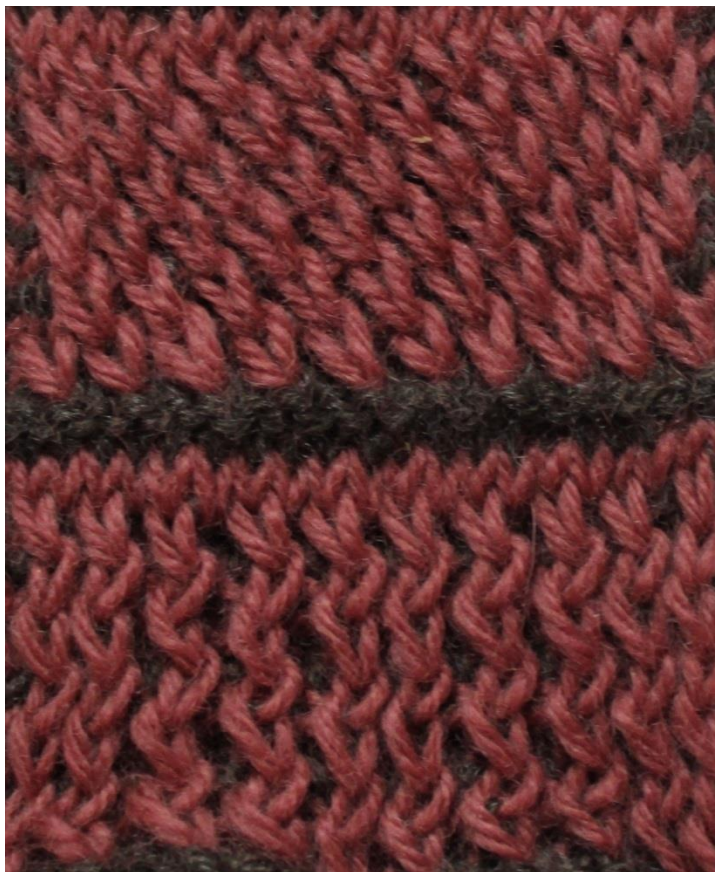
Halusin vielä palata aiemmin jo kokeilemieni neulomatta nostettujen silmukoiden ääreen ja kokeilla, miltä ne näyttäisivät tiheämpänä pintana, eli niin että joka toinen silmukka oli jätetty neulomatta.

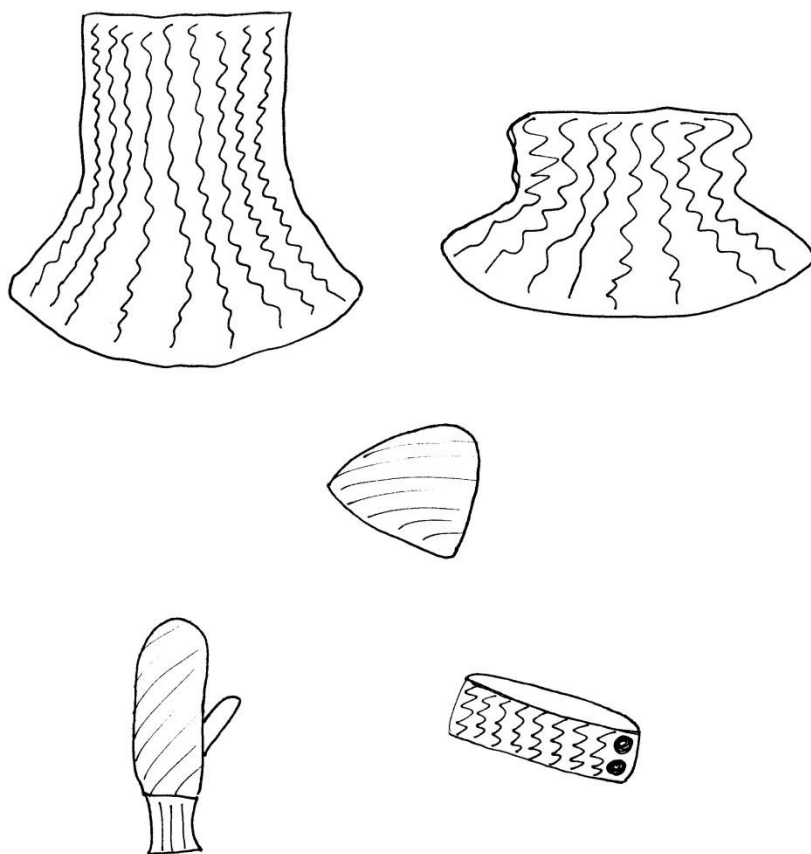
KUVA 35. Nostetut silmukat tiheänä pintana tasoneuleessa.

Ensimmäisen kokeilutilkun neuloin tasona tummanharmaalla paksummalla kampalangalla ja 4 mm – puikoilla. Kuvan 35 alaosassa näkyvässä pinnassa silmukoita on siirretty edestakaisin ja yläosassa ne kiertävät jatkuvasti samaan suuntaan. Tällaiset pinnat ovat tiiviitä ja melko joustamattomia, mutta samalla hyvin lämpimiä ja paksuja.

Kokeilin molempia tiheitä pintoja sekä tasona että suljettuna neuleena, eikä niissä ollut ominaisuuksien puolesta havaittavaa eroa. Kuvan 36 mallitilkku on neulottu kahdella värillä, ja tummempi pohjaväri kajastaa kuviosilmukoiden takaa.

KUVA 36. Nostetut silmukat tiheänä pintana suljetussa neuleessa.

KUVA 37. Luonnokset nostetuvin silmukoin neulotusta tiheästä pinnasta.

Tällainen tiivis ja tuulta läpäisemätön pinta olisi omiaan kylmän pakkassään paksuissa ulkoiluasusteissa. Luonnostelin muutamia neuleita tätä pintamallia ajatellen, ja innostuin itse varsinkin pitkästä putkikaulurista, joka paksuutensa puolesta lämmittäisi kaulaa ja hartioita upeasti, ja jonka voisi nostaa myös suojaamaan päätä viimalta. Myös istuva pipo ja muhkeat lapaset toisivat tämän neulepinnan ja sen tuulenkestävyyden oikeuksiinsa, samoin korvia viimalta ja pakkaselta suojaava panta.

Jatkuvana pintana nostetut silmukat olivat mielestäni mitä parhain mallineule talviasusteisiin. Neulekokemuksieni perusteella käyttäisin kuitenkin tällaisiin neuleisiin mieluiten paksumpaa ja kuohkeampaa lankaa, jolloin asusteista tulisi todella lämpimiä. Niinpä päätin jättää tämän idean odottamaan myöhempää käyttöä.

5.3 Malliston kokoaminen ja esittely julkaisijalle

Neulottuani ja luonnosteltuani suuren määrän kokeiluja oli aika esittää työn tulokset ohjaajalleni ja saada palautetta. Kävimme yhdessä läpi jokaisen malli-idean ja punnitsimme niiden hyvät ja huonot puolet. Karsintaa tehtiin puolin ja toisin, ja lopulta oman harkintani ja ohjaajan palautteen perusteella päätin valita mallistooni nostetuilla silmukoilla muodostetun siksak-kuvion raidallisine taustoineen sen selkeän ilmeen ja hyvien muuntelumahdollisuuksien vuoksi.

Tuotteiksi mallistoon valitsin pipon, lapaset ja tuubikaulurin, koska ne ovat yhdessä selkeä ulkoilusetti, joka olisi helppo esittää käsityölehdessä. Tällainen asustesetti sopi myös mainiosti vuodenaikaan, johon mallisto oli suunnattu, eli sydäntalveen. Paksumman ja ohuemman kampalangan välillä ei valintaa tarvinnut harkita, sillä paksumpi kampalanka oli kokeiluissa osoittautunut jo heti alussa paremmaksi vaihtoehdoksi.

Malliston värikartasta käytiin pitkää harkintaa ja keskustelua. Kokeiluja tehdessäni ja suomenlampaiisiin ja niiden historiaan perehtyessäni mieleeni oli noussut yhä vahvempana ajatus käyttää mallistossa ainoastaan luonnonvärejä. Pirtin Kehräämön värikartan luonnonväreissä oli riittävästi, jollei liikaakin valinnanvaraa. Koska kaikki ”lampaanväriset” langat sopivat toisiinsa luonnollisesti ja riitelemättä, väriyhdistelmiä oli valittavissa lukemattomia.

KUVA 38. Luonnonvärit Pirtin Kehräämön värikartassa.

Vertailin värikartan vaihtoehtoja ja jo minulla olevia näytelankoja toisiinsa sekä malliston ideatauluun, ja harkitsin värejä sekä kuvioaiheen että tuotteiden näkökulmasta. Mikään suunnittelun alkuvaiheen luonnoskonseptistani ei sellaisenaan käynyt värikarttansa puolesta tämän valitun malliston aiheeseen, koska niissä jokaisessa oli käytössä yksi tai useampi värjätty lanka.

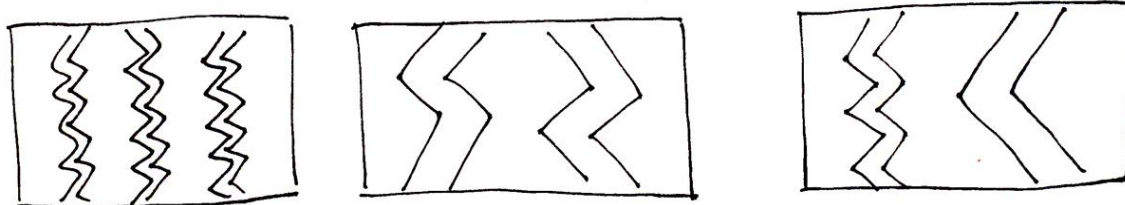
Pässinpötkkimät –alkukonseptin (ks. kuva 22.) värikartta oli lähinnä nyt etsimääni yhdistelmää, ja lähdinkin siitä liikkeelle hakiessani sopivia värejä. Ruskeat sävyt päätin kuitenkin jättää pois ja keksittyä kylmempiin sävyihin: valkoiseen ja harmaan eri sävyihin. Vaihtoehdot punnittuani päädyin kolmeen väriin: luonnonvalkoiseen, keskiharmaaseen ja luonnonmustaan eli värikartan sävyihin 1, 3 ja 5. Valkoinen ja harmaa olisivat malliston päävärejä, ja mustaa käyttäisin tarvittaessa tehosteena.

KUVA 39. Mallistoon valitut luonnonvärit.

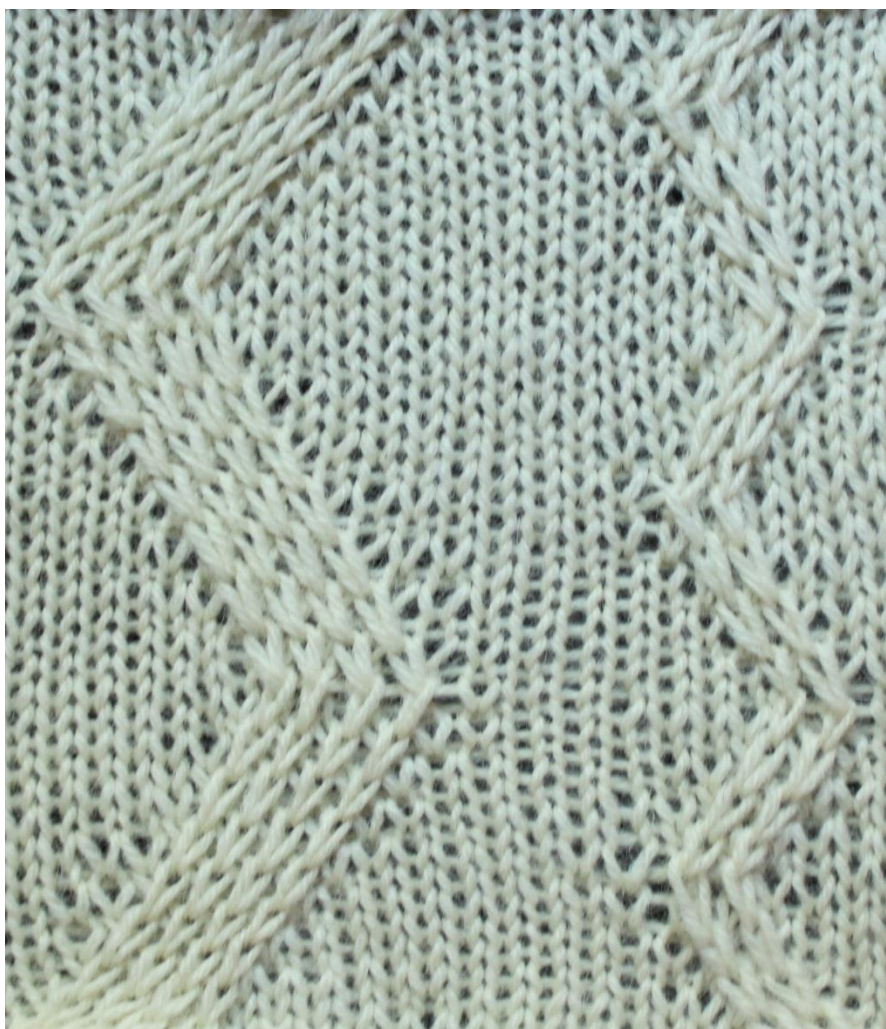
Kun värit ja materiaalit oli valittu, pyysin Pirtin Kehräämöö lähettämään minulle tarvittavat materiaalit, ja aloitin mallistoni puhtaaksi piirtämisen ja esityksen tekemisen lähetettäväksi mahdolliselle julkaisijalle eli Moda –lehteen.

Lapasten ulkonäkö oli ainoana tuotteista heti valmis, kaulurin ja pipon osalta sitä piti vielä miettiä. Aloitin kaulurista ja sen pinnasta. Kauluri olisi suuri lenkki ja se neulottaisiin suljettuna neuleena jotta kuvioden taustasta saisi raidallisen. Luonnostelin erilaisia vaihtoehtoja siksak-kuviointiin, sen rytmiiin ja leveyteen. Vaihtoehtoina olivat kapeat kuviot neulottuna lähelle toisiaan tiheällä siksakilla, leveät kuviot hitaammalla liikkeellä sekä kapean ja leveän kuvion yhdistäminen.

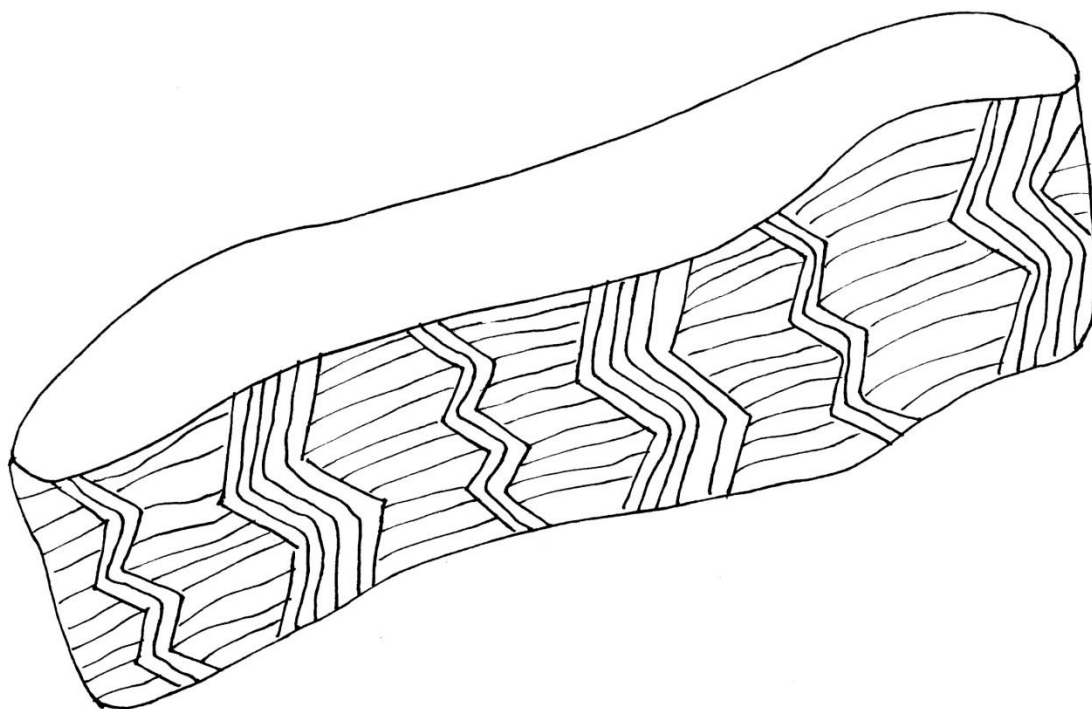
KUVA 40. Eri versioita siksak-kuviinnista.

Mielestäni selvästi parhaiten toimi kolmas vaihtoehto eli kapean ja leveän kuvion yhdistäminen, koska siinä kuviot virtasivat vapaana eivätkä riidelleet keskenään. Pelkistä kapeista kuvioista muodostunut pinta oli levoton, ja pelkkien leveiden kuvioiden pinta taas tylsä. Laskin kokeilutilkkujen perusteella tulevan kaulurin neuletiheyden ja suunnittelin sitten kaulurin korkeuteen suhteutetun mallikeran. Varmistuakseni laskelmieni paikkansapitävyydestä neuloin vielä mallitilkun pintakuvioiden kulus-

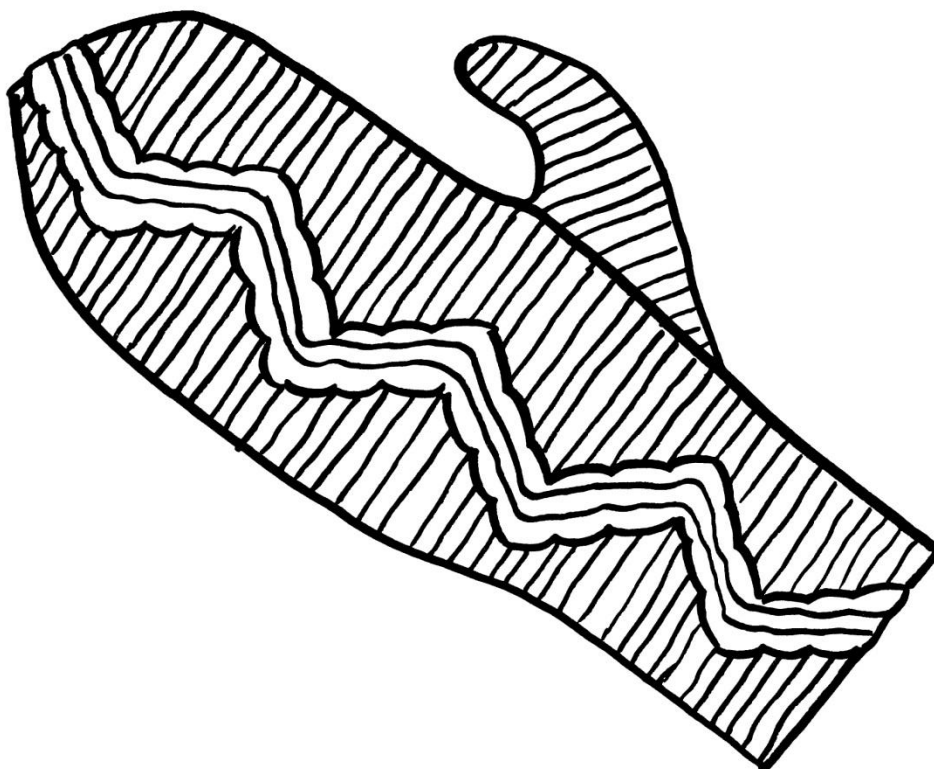
KUVA 41. Mallitilkku kaulurin kuviinnista yksivärisenä.

Laskelmani pitivät paikkansa, joten pääsin piirtämään kaulurista ja sen kuviinnista esityskuvan.

KUVA 42. Tuubikauluri

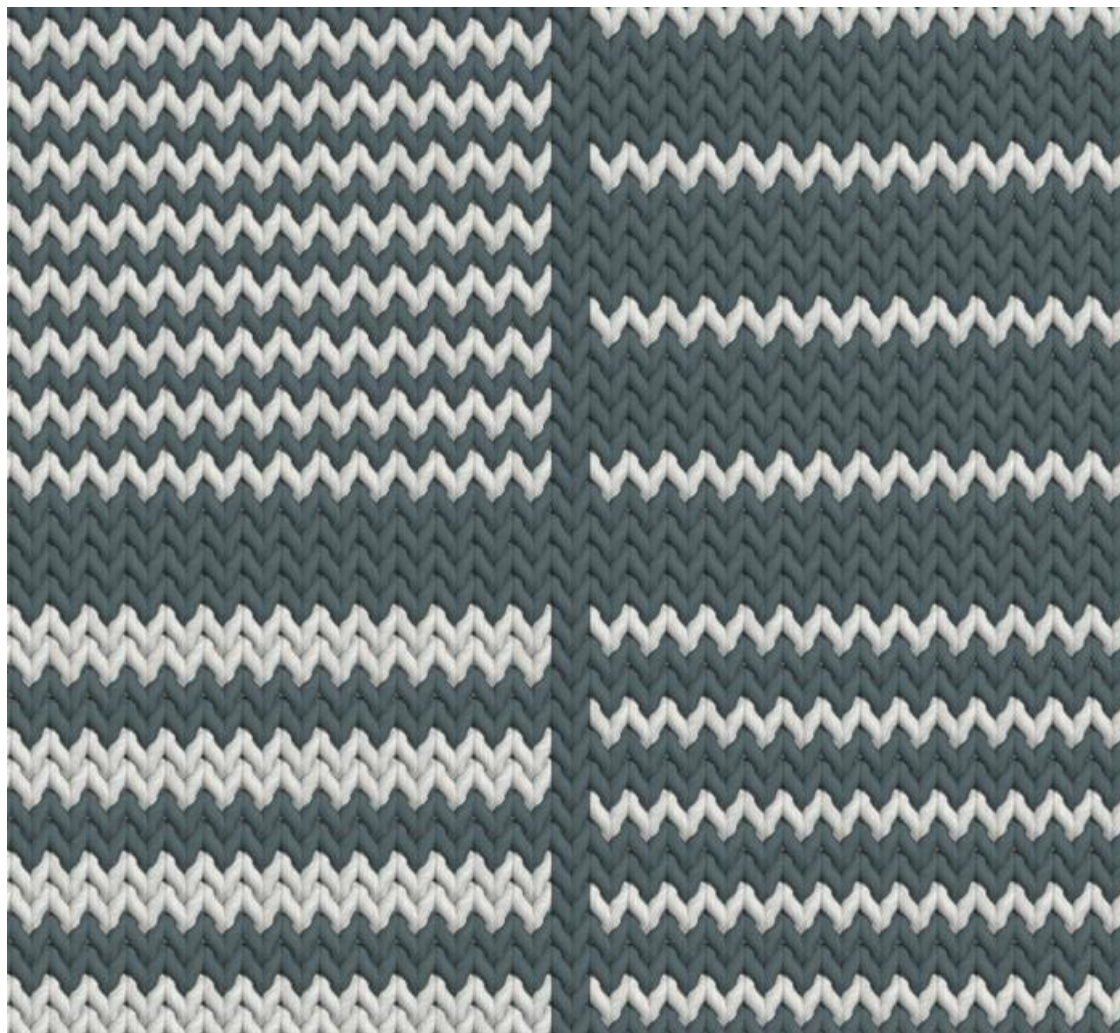
Seuraavaksi siirryin lapasten luonnosteluun. Aiempien kokeilujen perusteella valitsin lapasten kuvioaiheen leveyden ja rytmin, ja piirsin niistä esityskuvan.

KUVA 43. Lapanen.

Lopuksi oli pipon vuoro. Koska malliston muut tuotteet, kauluri ja lapaset olivat raidallisia ja kuviollisia, halusin liittää mallistoon kolmanneksi pipon, joka hieman rauhoittaisi kokonaisuutta: pipossa ei olisi siksak-kuviota vaan se olisi kaksivärinen, rauhallinen raitapipo. Reunus olisi yksivärinen valkoinen ja muotoiltu lyhennetyin kerroksin, yläosa olisi harmaa valkoisin raidoin.

Raidoituksen rytmien miettimisessä oli Kaledo Knit –ohjelman hallitsemisesta suuri apu. Kokeilin useita eri vaihtoehtoja, ja päädyin lopulta 1 krs valkoista ja 4 krs harmaata –versioon. Tiheämmät raidoitukset näyttivät mielestäni levottomilta, kun taas paksuissa raidoissa valkoinen dominoi liikaa.

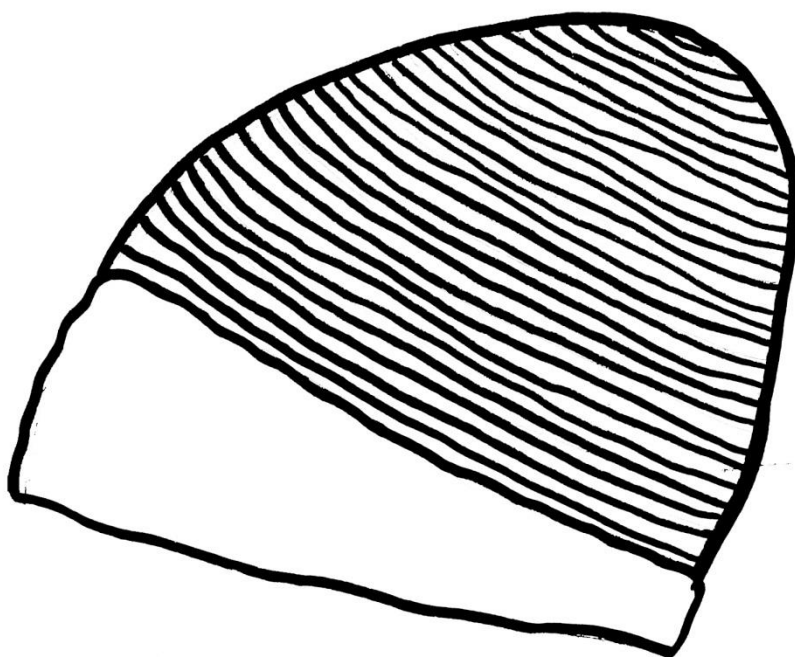
KUVA 44. Raitakokeilut .

Varmistukseni valitsemani raidoituksen toimivuudesta neuloin vielä koetilkun.

KUVA 45. Raidoituksen testaus.

Pipon yläosan raidoitus näytti siltä, miltä halusin sen näyttävän, joten pääsin piirtämään esityskuvan.

KUVA 46. Pipo

Kokosin Modan päätoimittajalle Kati Ekkolle lähetettäväksi esityksen, johon sisällytin malliston suunnittelun lähtökohdat, opinnäytetyöni tavoitteet ja tietenkin kuvat ja neuletilkut itse malleista. Loppuun liitin myös joitakin väriluonnoksia valmiista neuleista käyttäjän päällä.

KUVA 47. Luonnos neulesetistä harmaa-valkoisena.

KUVA 48. Lapaset harmaa-valkoisena.

KUVA 49. Neulesetti musta-valkoisena.

Ennen esityksen lähettämistä piti mallistolla kuitenkin olla nimi. Ensimmäisistä konseptiluonnoksista asti mieleeni oli jäänyt kummittelemaan nimi ”pässinpötkkimät”. Se oli mielestäni samaan aikaan perinteinen, hauska, ja varsin osuva nimi tällaisen ikiaikaisen värikartan omaavalle, mutta kuitenkin muotokieleltään modernille mallistolle. Myös koko opinnäytetyöni lähtökohta, suomenlammas, puhui tämän nimen puolesta, joten mallistoni lähti esittelyyn Moda -lehteen nimellä Pässinpötkkimät.

Sain ilokseni sähköpostitse lähettämäni esitykseen vastauksen varsin pian, alle vuorokaudessa. Päätoimittaja Kati Ekko vastasi käyneensä mallistoni läpi neuletoimittaja Annaleena Lampolan kanssa, ja että he julkaisisivat mallistoni mielellään jo tammikuun 2014 numerossa.

Olin tietenkin riemuissani julkaisulupauksesta, ja sovimme neuletoimittaja Lampolan kanssa käytännön asioista kuten aikatauluista. Lampola korosti että he ovat halukkaita julkaisemaan malliston, mutta he halusivat kuitenkin nähdä malliston valmiina ennen kuin lähettäisin heille neuleet ja ohjeet. Minua tämä ei haitannut, sillä tiesin että valmis mallisto tulisi olemaan vielä paljon kauniimpi kuin lähettämäni esitys antoi ymmärtää. Puikkojen ja lankojen kanssa olen vahvoilla, joten minulla ei

ollut epäilystäkään että toimittajat hylkäisivät mallistoni nähtyään sen valmiina, kun julkaisulupaus tuli jo itse esityksen perusteella.

Sain toimittajilta myös ehdotuksia mallistoa koskien. Väreihin oltiin tyytyväisiä, mutta sain kuulla, että musta saattaisi näyttää hieman synkältä lehden kuvissa. Lampola kysyi myös, voisiko joku tuotteista olla yksivärinen, jotta lehteen saataisiin näkyville mallineule sekä yksi- että kaksivärisenä. Näin malliston monipuolisuus pääsisi esille. En kuitenkaan halunnut vaihtaa kaulurin tai lapasten värejä, koska minulla oli jo selkeä visio siitä minkä näköisiä ne olisivat valmiina. Ehdotin, että voisin suunnitella mallistoon toisen pipomallin: yksivärisen version jossa käyttäisin mallineuletta. Toimittajat voisivat sitten valita, kumman päähinemallin he haluaisivat julkaista. Ehdotukseni sai positiivisen vastaanoton, joten saatoin selkeät suunnitelmat mielessäni sekä luonnokset ja kokeilut apunani aloittaa neuleiden valmistamisen.

6 NEULEMALLISTON VALMISTUS

Kun suunnittelutyö on tehty, neulemalliston toteuttaminen on pääasiassa neulomista ja samaan aikaan tapahtuvia muistiinpanoja neuleohjeita varten.

6.1 Malliston neulominen

Aloitin neulomisen kaulurista, sillä se oli asusteista suurin ja tekemiseen menisi eniten aikaa. Laskin tarvittavan silmukkamäärän neulomieni mallitilkkujen perusteella ja kävin töihin. Kauluri neulotaan paksummilla puikoilla kuin muut asusteet, jolloin pinnasta tulee ilmava ja neulos laskeutuu tasaisesti. Kaulurin olisi ympärysmitaltaan 150 cm ja korkeutta sille tulisi 23 cm. Päädyin tähän kokoon aiempien neulekokemusteni ja jo neulomieni samanmallisten kaulurien perusteella. Tämän pituisen kaulurin saa helposti käärittyä kahdesti kaulan ympärille takin päälle, ja se asettuu kauniisti hartioita lämmittämään olematta liian löysä. Valkoinen pääväri ja harmaa raitaväri korostavat toisiaan sopivasti, eikä valmiista asusteesta tule liian synkkää kun harmaan osuus kokonaisuudessa on valkoista pienempi.

Neulepinta on pääasiassa sileää neuletta, joka valmiin neuleen höyrytyksestä ja pingotuksesta huolimatta lähtee usein reunoistaan rullautumaan. Tämän estämiseksi kaulurin reunoissa on noin kahden sentin levyiset aina oikein –reunukset. Mallikuvio toistuu kaulurissa leveyssuunnassa seitsemän ja pituussuunnassa kaksi kertaa.

KUVA 50. Valmis kauluri.

Kaulurin valmistuttua siirryin neulomaan lapasia. Niiden valmistamiseen ei menisi pitkää aikaa, mutta ne olivat malliston teknisesti vaativin osa joten halusin varmistaa että minulla olisi tarpeeksi aikaa teknisten ratkaisujen tekemiseen. Lapasten suuhun tuli samanlainen aina oikein –reunus kuin kaulu-

riin yhtenäisen ilmeen aikaansaamiseksi, ja väritkin menivät samassa järjestyksessä. Aikaisempiin esityskuviin nähden neuloin lapasten varsista hieman pidemmät, mikä paransi kokonaisuutta. Hie-
man langan suositusta ohuemmilla puikoilla sain aikaan lapasiin sopivan, hyvin tiiviin ja lämpimän neulepinnan. Vasen ja oikea lapanen ovat toistensa peilikuvat.

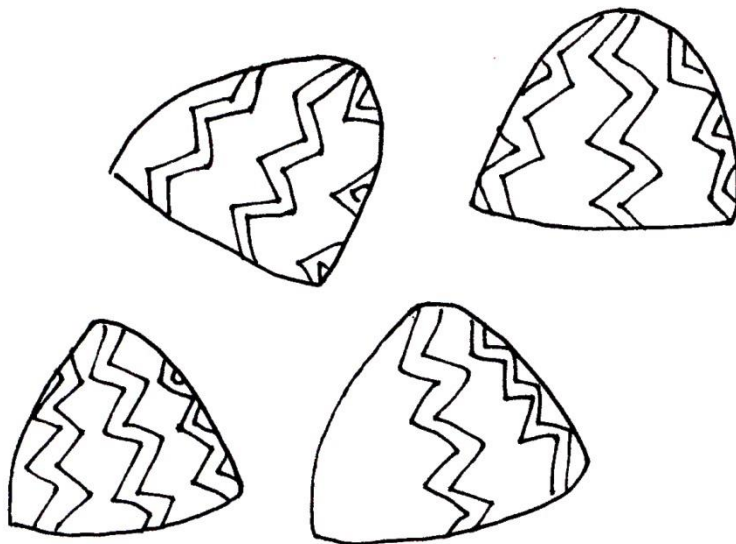
KUVA 51. Valmiit lapaset.

Lopuksi oli pipojen vuoro. Neuloin ensin raitapipon, josta minulla oli suunnitelmat valmiina. Neuloin piposta omaan päähäni sopivan kokoisen, eli päänympärykseksi tuli 58 cm, korkeutta tässä mallissa olikin reilusti. Piposta tuli täsmälleen sellainen kuin olin suunnitellut, lyhennetyin kerroksin muotoilun reunuksen ansiosta se asettui päähän mukavasti ja hiuksetkin mahtuivat hyvin sen sisään.

KUVA 52. Valmis raitapipo.

Toisesta, lehteen lupaamastani pipomallista minulla ei vielä ollut muita suunnitelmia kuin mielessäni, joten ennen neulomisen aloittamista piirsin siitä kuvan tuekseni. Kuvassa 30 siksakneuleluonnoksistani on pipo, jossa yksi leveä kuvio kulkee pipon etuosassa reunuksesta pääläelle. Tällaista pipoa en kuitenkaan aikonut toteuttaa, vaan halusin useita kuvioita kulkemaan koko pipon ympäri.

KUVA 53. Luonnokset kuviopiposta.

Tästä piposta halusin tehdä vähän pienemmän, joten laskelmieni jälkeen loin tarvittavan määrän silmukoita pipoon, jonka päänympärykseksi tuli 56 - 57 cm. Selkeiden suunnitelmien ansiosta tämäkin asuste valmistui nopeasti. Tällä kertaa jätin aina oikein –reunuksen pois ja tein sen sijasta reunaan kapean neulepäärmeen, joka sopikin tähän istuvampaan pipomalliin oikein hyvin.

KUVA 54. Valmis kuviopipo.

Olin hyvin tyytyväinen valmistuneisiin asusteisiin, ne vastasivat mielikuviani ja luonnoksiani oikein hyvin. Mieheni sisko Elli Karvonen tuli pyynnöstäni malliksi jotta sain kuvattua neuleet tätä raporttia varten ennen niiden lähettämistä julkaisijalle.

Koska olimme sopineet julkaisijan kanssa, että näyttäisin kuvia valmiista neuleista ennen niiden lähettämistä, lähetin ottamani kuvat sähköpostitse myös Modalle. Sain sieltä nopean vastauksen, jossa luvattiin julkaista koko setti kuten olin odottanutkin.

KUVA 55. Valmis setti.

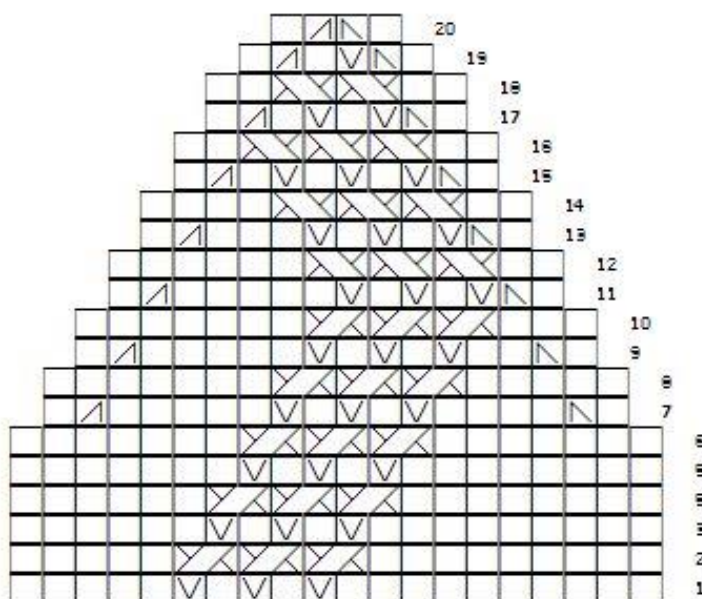
6.2 Ohjeenkirjoitus

Reilut kaksi vuotta kestäneen neulesuunnittelu-urani aikana olen oppinut, että hyvien ja mahdollisimman tarkkojen muistiinpanojen tekeminen neuleprosessin aikana on ensiarvoisen tärkeää, jotta neuleohjeen kirjoitus sujuisi ongelmitta. Tarkat silmukkamäärät, muotoilujen paikat ja kaaviot täytyy merkitä muistiin samalla kun ne neulotaan, sillä se on vaikeaa jollei mahdotonta jälkikäteen. Joskus tosin alkuperäinen suunnitelma vaatii niin paljon korjauksia, että on parempi neuloa kokonaan uusi mallikappale ja kirjoittaa myös ohjeluonnos uusiksi.

Tässä opinnäytetyössä olen vienyt neulesuunnitteluprosessini pidemmälle kuin aikaisemmin: tämä oli ensimmäinen kerta kun tiesin ennen puikkoihin tarttumista täsmälleen miltä valmis tuote tulisi näyttämään. Tämä varmuus ja tekemäni luonnokset ja kokeilut auttoivat minua valmistamaan kerralla juuri oikeanlaiset asusteet, ja ohjeluonnoksetkaan eivät tarvinneet täydennystä tai korjauksia.

Kirjoitin ohjeet muistiinpanoistani puhtaaksi. Tämä saattaa kuulostaa nopealta ja helpolta työltä, mutta se itse asiassa on neulesuunnittelun ja ohjeenkirjoituksen haastavin osuus. Asiat täytyy selittää niin selkeästi kuin mahdollista ja juuri oikeassa järjestyksessä pienintäkään yksityiskohtaa unohtamatta. Ohje täytyy siis ns. ”vääntää rautalangasta” jotta sen tajuaa jokainen neuloja eikä vain ne, joilla on takanaan vuosien kokemus niin neulomisesta kuin neuleohjeiden tulkitsemisestakin. Jokainen lisäys, kavennus ja käänös täytyy kuvailla juurta jaksan. Lisäksi Pässinpökkimät –mallistoni mallineule vaati tuekseen useita neulekaavioita, jotka nekin piti tehdä suurta huolellisuutta ja erityisiä neulesymboleja käyttäen.

OIKEA KÄRKI

KUVA 56. Oikean lapasen kärkikaavio.

Kun muistiinpanot on avattu ohjeeksi, ei se vielä ole valmis lähetettäväksi eteenpäin. Seuraava vaihe on ohjeen testineulonta. Testineulonta tarkoittaa sitä, että suunnittelija luovuttaa ohjeen muutamalle luotettavalle, kokeneelle neulojalle, jotka testaavat ohjeen virheiden ja epäjohdonmukaisuuksien varalta, eli neulovat omat mallikappaleensa. Mitä monimutkaisempi ohje on kyseessä, sitä varmemmin sinne on vielä jäänyt korjattavaa tarkoista alkumuistiinpanoista huolimatta. Suunnittelija voi tuijottaa ohjettaan tuntikausia huomaamatta pieniä korjausta vaativia paikkoja, sillä hän voi olla siinä vaiheessa jo turtunut työhönsä. Ulkopuoliset silmät sen sijaan huomaavat ohjetta lukiessaan ja sitä neuloessaan, jos mukaan on livahtanut virheitä tai jos jotain tärkeää tietoa puuttuu.

KUVA 57. Testineulojien mallikappaleita.

Valitsin testineulojiksi kolme tuttavaani jotka tarjoutuivat hommaan. Heillä kaikilla oli yli kymmenen vuoden neulekokemus takanaan, ja kahdella heistä oli myös omaa kokemusta neuleohjeiden kirjoittamisesta. Aikaa ohjeiden lähettämisen takarajaan oli tässä vaiheessa enää kaksi viikkoa, joten tarvitsin tehokkaita ja tarkkoja testiajia. Onnekseni kaikki asusteet saatiin testineulottua ajoissa eikä ohjeista löytynyt suuria muutoksia vaativia virheitä ja kaaviot olivat kunnossa. Muutamien täydennysten ja lisäysten jälkeen ohjeet olivat valmiina julkaisijalle lähetystä varten.

Lähetin ohjeet Modan toimitukseen sähköisessä muodossa ja mallikappaleet postitse. Sain pian palautetta ja kiitokset kauniista neuleista ja huolellisesti kirjoitetuista ohjeista. Ohjeeni editoitaisiin Modan omaan neuleohjemuotoon ja neuleet kuvattaisiin heidän toimestaan lehteä varten. Minulle luvattiin lähettää taiton valmistuttua kuvia ja ohjeet kaavioineen tarkistettavaksi ennen niiden painoon menoa. Itse neuleet lähetetään minulle takaisin postitse kun kuvaukset on tehty, ja tammikuussa 2014 lehden ilmestyttyä saisin sitä postitettuna haluamani määrän. Lisäksi opinnäytetyöni, neuleblogini ja suunnittelutaustani luvattiin mainita, mistä olin enemmän kuin tyytyväinen.

7 LOPUKSI

Opinnäytetyöni aihe oli neulemalliston suunnittelu ja suomenlampaan villa. Pitkän suunnitteluprosessin aikana tein paljon luonnoksia ja kokeiluja, sain palautetta eri tahoilta, ja neulemallisto valmistui aikataulussa. Luin useita teoksia ja artikkeleja suomenlampaista, selasin lukuisia internetsivuja aiheeseen liittyen ja haastattelin asiantuntijoita. Opinnäytetyön tietopohjasta tuli useiden lähteiden ansiosta monipuolinen ja kattava. Tämän hankkimani tiedon ansiosta voin myös tulevaisuudessa markkinoida asiantuntevasti asiakkaille suomenlampaan villan hyviä ominaisuuksia.

Tärkein tavoitteeni, neulemalliston suunnittelu ja valmistus, sekä sen saaminen esille painettuun mediaan ja suuren yleisön tietoisuuteen täyttyi hienosti. Moda –lehti julkaisee tammikuun 2014 numerossa mallistoni kokonaisuudessaan ja esittelee samalla minut suunnittelijana, sekä opinnäytetyöni lähtökohdat. Tämä osoittaa että suunnittelutyöni oli onnistunut ja asiakas oli tyytyväinen. Toinen tavoitteeni, tuoda ihmisten tietoisuuteen kotimainen lähivilla ja sen hyvät ominaisuudet, onnistui myös tämän julkaisulupauksen ansiosta. Neuloessaan suunnittelemiani asusteita suomenlampaan villasta, neuloja toteuttaa samalla kestävän kehityksen periaatteita. Mielestäni mallistoni tuo suomenlampaan villalangat nykyneulojan ulottuville tyylikkäästi ja modernisti, itse mallien ollessa kuitenkin suhteellisen ajattomia. Oma lempituotteeni mallistossa on lapaset, koska ne onnistuivat mielestäni parhaiten ja sain niiden monimutkaisen ohjeen kirjoitettua onnistuneesti.

Opinnäytetyö oli pitkä prosessi joka vahvasti tekemäni uravalinnan oikeaksi. Työn aikana opin myös paljon itsestäni suunnittelijana. Huomasin, miten huolellinen valmistautuminen sekä tarkat luonnokset ja suunnitelmat helpottavat seuraavia työvaiheita, eli mallikappaleiden valmistusta ja ohjeiden kirjoitusta. Prosessin aikana kehityin kurinalaisemmaksi ja harkitsevammaksi suunnittelijaksi. Jos voisin tehdä jotain toisin, olisin aloittanut mallistoa koskevien päätösten tekemisen aiemmin. Nyt eri konseptien suunnittelussa ja vaihtoehtojen punnitsemisessa meni niin paljon aikaa, että mallikappaleet piti valmistaa melko nopeassa tahdissa.

Suunnitteluprosessin varrelta minulle jäi käteen lukuisia pintaneuleita ja malliluonnoksia, joita on hyvä lähteä kehittämään uusiksi mallistoiksi. Erityisesti valepalmikkomallini jäi kutkuttelemaan mieltä. Ensimmäiseksi kuitenkin käännän Pässinpötkimät –malliston ohjeet englanniksi, jotta saan ne myyntiin nettikauppaani heti kun se on tammikuun 2014 lopussa mahdollista. Minulla on myös monta uutta ideaa malliston laajentamiseksi. Jatkaisin myös mielelläni yhteistyötä Pirtin Kehräämön kanssa, ja laajentaisin suunnitteluani värjättyjen kampalankojen ja muiden lankalaatujen puolelle.

Tämä opinnäytetyö antoi minulle hyvät eväät jatkaa valmistumisen jälkeen uraani neulesuunnittelijana, vaikka koko elantoani en siitä tulekaan vielä lähivuosina saamaan. Toiminimen aion kuitenkin pian perustaa ja pyrin määrätietoisesti kohti tavoitettani, jonka uskon tämän opinnäytetyön ansiosta olevan nyt monta askelta lähempänä.

LÄHTEET

ANTTILA, Pirkko 2005. Ilmaisuu, Teos, Tekeminen ja Tutkiva Toiminta. Hamina: Akatiimi Oy.

BONCAMPER, Irma 1999. Tekstiilioppi – kuituraaka-aineet. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisu C:20. Tampere: Cityoffset

FINNSHEEP RY –sivusto. [Viitattu 28.10.2013] Saatavissa: <http://www.finnsheep.fi/>

FOURNIER, Nola & FOURNIER, Jane 1995. In Sheep's Clothing – A Handspinners Guide to Wool. Loveland, Colorado: Interweave Press Inc.

HASSINEN, Kirsti 2006. Maatiaisten matkassa. Helsinki: Maahenki Oy.

KOTILIESI –verkkosivusto, vuoden 2013 ilmestymis- ja aineistoaikataulu. [Viitattu 20.5.2013] Saatavissa: <http://mediatiedot.otavamedia.fi/tuotteet/printtimediat/naistenlehdet/kotiliesi.aspx#part2>

LAMMAS & VUOHI. Suomen lammasyhdistys ry:n sivusto. [Viitattu 29.10.2013] Saatavissa: <http://www.lammasyhdistys.fi/>

MARKULA, Raija 1999. Tekstiilitieto. Porvoo: WSOY.

MODA –verkkosivusto. [Viitattu 28.10.2013] Saatavissa: <http://ellit.fi/muoti-ja-kauneus/moda/>

PIRTIN KEHRÄÄMÖ OY –kotsivut [Viitattu 23.10.2013] Saatavissa: <http://www.pirtinkehraamo.fi/>

SARILUOTO, Ritva 1990. Suomalainen lampaanvilla ja siitä kehrättyjen tuotteiden soveltuminen neulevaatteisiin. Kotiteollisuus [aikakauslehti] 6/90. Helsinki: KauppaKirjapaino Oy.

SUOJANEN, Ulla 1996. Ympäristömyötäisyys tekstiileissä. Julkaisussa: KESÄLÄ-LUNDAHL, Kirsi (toim.) Kestävä Kehitys Käsityössä, Käsi- ja Taideteollisuusliitto ry:n julkaisu. Helsinki: Monila Oy.

TAHKOKALLIO, Päivi 1990. Villa Hengittää – mutta selviääkö suomalainen lammas tekohengityksellä? Kotiteollisuus [aikakauslehti] 6/90. Helsinki: KauppaKirjapaino Oy.

Julkaisemattomat lähteet:

EKKO, Kati 9.9.2013. Opinnäytetyönä neuleasustemallisto [sähköpostikeskustelu]. Vastaanottaja Emma Karvonen.

HOKKANEN, Timo 22.10.2013. Haastattelu opinnäytetyötä varten Pirtin Kehräämön toimitusjohtajalle [sähköpostihaastattelu]. Vastaanottaja Emma Karvonen.

PENTTI, Anu 29.10.2013. Haastattelu opinnäytetyötä varten Finnsheep ry:n puheenjohtajalle [sähköpostihaastattelu]. Vastaanottaja Emma Karvonen.

SALMELA, Tuulia 15.10.2013. Haastattelu opinnäytetyötä varten suomalaiselta kehruun ja kuitujen asiantuntijalta [sähköpostihaastattelu]. Vastaanottaja Emma Karvonen.

KUVALUETTELO

KUVIO 1. Kriittisrealistinen evaluaatiomalli, (Anttila 2005, 463). Soveltanut Emma Karvonen 2013.

KUVAT 1, 4, Emma Karvonen 2011

KUVAT 2, 5, 8, Emma Karvonen 2012

KUVAT 3, 6, 7,9,11, 17, 19 – 56. Emma Karvonen 2013

KUVA 10. Moda -lehti 2013 <http://ellit.fi/muoti-ja-kauneus/moda/>

KUVA 12. Finnsheep ry. <http://www.finnsheep.fi/>

KUVA 13. Fournier & Fournier: In sheep's clothing, 1995. Kuva sivulla 67.

KUVA 14. Riikka Miikkulainen 2012. <http://www.lammasyhdistys.fi/?id=B5EA61A3-40AD4BA09936-399934CDEB89>

KUVAT 15 - 16. Pirtin Kehräämö 2012 <http://www.pirtinkehraamo.fi/>

KUVA 18. Kuvia Internetistä ja Villaviidakko -blogista, koonnut Emma Karvonen 2013

KUVA 57. Iris Inkinen & Tiina Rammo 2013

TAUSTATUTKIMUSAINEISTOA

BLOGILISTA Suomalaisia neuleblogeja [verkkosivut] Saatavissa:

<http://www.blogilista.fi/avainsana/neulonta>

HEIMTEXTIL-MESSUT [verkkosivut] Saatavissa:

<http://heimtextil.messefrankfurt.com/frankfurt/en/besucher/willkommen.html>

KAUHAVAN KANGASAITTA [verkkokauppa] Saatavissa: <http://www.esito.fi/>

LANKAKAUPPA KUJE [verkkokauppa] Saatavissa: <http://lankakauppakuje.fi/kauppa/>

LANKATALO PRIIMA [verkkokauppa] Saatavissa: <http://lankatalopriima.fi/verkkokauppa/>

LANKATALO TAPION KAUPPA [verkkokauppa] Saatavissa: <http://lankatalo.net/>

LOUHITTAREN LUOLA [verkkokauppa] Saatavissa: <http://www.etsy.com/shop/tuulia>

MODA -LEHTI 2012-2013. Viimeisen vuoden aikana ilmestyneet numerot sekä verkkosivut. Saatavissa: <http://ellit.fi/muoti-ja-kauneus/moda/>

RAVELRY [verkkosivusto] Saatavissa: <http://www.ravelry.com/>

SUURI KÄSITYÖLEHTI 2011-2013. Viimeisen kahden vuoden aikana ilmestyneet numerot sekä verkkosivut. Saatavissa: http://www.kodinkuvalehti.fi/alue/suuri_kasityo

ULLANEULE [digilehti] Ohjeenkirjoitusohje. Saatavissa:

<http://www.ullaneule.net/info/aineisto/index.html>

UTUNA –kansallisromanttiset villalangat [verkkosivusto ja –kauppa] Saatavissa: <http://utuna.fi/>

VILLAVIIDAKKO 2009-2013. [blogi] Saatavissa: <http://villaviidakko.blogspot.fi/>

VILLAVYYHTI [verkkokauppa] Saatavissa: <http://villavyyhti.fi/>